

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
EESTI MEREAKADEEMIA
Merenduskeskus

Johanna Kaabel

**VÄIKESADAMATE SADAMAREGISTRISSE KANDMISE
VAJALIKKUS**

Lõputöö

Juhendaja: M.Sc Tõnis Hunt

Tallinn 2020

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Nimi Johanna Kaabel

.....

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: a165983

Üliõpilase e-posti aadress: johanna.kaabel@gmail.com

Juhendaja: M.Sc Tõnis Hunt

Töö vastab lõputööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

Sisukord

Jooniste loetelu	4
Annotatsioon.....	5
Sissejuhatus	6
1 Sadamad	8
1.1 Sadamate liigitus	8
1.2 Väikesadamate külastatavus	9
1.3 Väikesadamate võrgustiku kontseptsioon	11
2 Andmekogud ja infosüsteemid	14
2.1 Sadamaregister Eestis	16
2.1.1 Sadamate jaotumise statistika.....	19
2.1.2 Riigilõivud.....	23
2.2 Sadamaregister lähiriikides.....	23
3 Metoodika.....	24
4 Tulemuste analüüs	26
4.1 Lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised.....	26
4.2 Küsimustiku tulemused	29
4.3 Analüüsi kokkuvõte ja ettepanekud.....	37
Kokkuvõte	39
Võõrkeelne lühikokkuvõte	41
Viidatud allikad	43
Lisa 1 Lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised.....	46
Lisa 2 Küsimustik.....	48

Jooniste loetelu

Joonis 1. Infosüsteemi toimimise skeem	16
Joonis 2. Sadamate jaotumine ülesannete lõikes	19
Joonis 3. Sadamate jaotumine mere ja siseveekogu lõikes	20
Joonis 4. Sadamate jaotumine siseveekogude lõikes.....	21
Joonis 5. Sadamate jaotumine lahtede ja mere lõikes	22
Joonis 6. Sadamate jaotumine maakondade lõikes.....	22
Joonis 7. Lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised maakondade lõikes.....	26
Joonis 8. Lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised Eesti kaardil	27
Joonis 9. Mis aastast olete avatud?.....	30
Joonis 10. Kas väikesadam on isiklikuks otstarbeks?	31
Joonis 11. Milliseid sadamateenuseid väikesadam pakub?.....	32
Joonis 12. Kas pakutavad sadamateenused on tasulised?.....	33
Joonis 13. Kas olete teadlik sellisest süsteemist nagu sadamaregister?	34
Joonis 14. Kas olete varem kasutanud sadamaregistrit?	35
Joonis 15. Kas tunnetate vajalikkust kanda väikesadam sadamaregistrisse?	36

Annotatsioon

Käesoleva lõputöö teema on „Väikesadamate sadamaregistrisse kandmise vajalikkus“. Väikesadamate hulk sadamaregistris on pidevalt muutuv, neid kas registreeritakse juurde või kustutatakse registrist. Ülevaadet Eesti väikesadamate kohta leiab elektroonilisest sadamaregistrist, kuhu registreeritakse kõik Eesti sadamad, mis vastavad sadamaseaduses sätestatud nõuetele. Suurema osa sadamaregistrisse kantud sadamatest moodustavad väikesadamad.

Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada, kui palju on Eestis rannikupiiril ja laevatatavatel siseveekogudel väikesadamaid, mis ei ole veel sadamaregistrisse kantud, kuid sadamaseaduse kohaselt peaksid olema; kas sadamate kontaktisikud tunnetavad vajalikkust väikesadamaregistrisse kanda ja kas nad on üldse teadlikud sellisest infosüsteemist. Eesmärgi saavutamiseks kasutas autor Maa-ameti kaardirakendust, elektroonilist sadamaregistris, avalikku teavet ja viis läbi küsitluse sadamate kontaktisikute seas, kes ei ole oma sadamat elektroonilises sadamaregistris registreerinud.

Uuringu tulemusi analüüsid selgus, et kuigi kõik küsimustikule vastanud väikesadamad peavad olema sadamaregistris registreeritud, siis vajalikkust väikesadamat registreerida tunnetavad ainult pooled vastanutest. Vajalikkust tunnetaksid rohkemad, kui leevendataks mõningaid piiranguid seoses sadama asukohaga ja kui riik toetaks erinevate väikesadamate arengut mitte ainult rannikupiiril, vaid ka laevatatavatel siseveekogudel. See annaks võimaluse ka siseveekogude väikesadamatel olla külastatavuse seas paremal positsioonil ja annaks võimaluse harrastusmeresõitjatele saada laevatatavatel siseveekogudel asuvate väikesadamate kohta rohkemat informatsiooni.

Võtmesõnad: väikesadam, sadamaregister.

Sissejuhatus

Sadamaregister on infosüsteem, mis on loodud sadamaseaduse alusel ja kuhu registreeritakse kõik Eesti sadamad, mis vastavad sadamaseaduses sätestatud nõuetele. Samuti laaditakse sinna üles nende sadamatega seotud dokumendid. Register lihtsustab sadama pidaja dokumentidega seotud töökorraldust ja annab võimaluse erinevatele riigiasutustele saada informatsiooni nii sadamate kui ka sadamates tehtava riiklikku järelevalve kohta.

Väikesadamate arendamine Eestis on pidevalt päevakorras ja seega muutuvad nii väikesadamate poolt pakutavad teenused kui ka väikesadamate arv. Väikesadamate arv sadamaregistris on pidevas muutuses. Seda nii seetõttu, et vanemaid sadamaid on hakatud uuendama ja peale uuendamist kuuluvad need sadamad sadamaregistrisse kandmisele kui ka seetõttu, et osad sadamaregistrisse kantud sadamad ei vasta enam sadamaregistrisse kandmise nõuetele. Autori kogemus praktikakohal ja isiklik huvi harrastusmeresõitjana andsid sisendi lõputeema valikul.

Käesoleva lõputöö teemaks on „Väikesadamate sadamaregistrisse kandmise vajalikkus“. Töö eesmärgiks on välja selgitada, kui palju on Eesti rannikupiiril ja laevatavatel siseveekogudel väikesadamaid, mis ei ole veel sadamaregistris registreeritud ja analüüsida, kas need sadamad peaksid olema registreeritud. Samuti selgitada välja, kas sadamate kontaktisikud tunnetavad vajalikkust väikesadam sadamaregistrisse kanda ja kas nad on teadlikud sellisest infosüsteemist.

Töö eesmärgi saavutamiseks leidis autor Maa-ameti kaardi ja sadamaregistri infole tuginedes välja need potentsiaalsed sadamad või sildumisrajatiste asukohad, mis ei olnud seisuga märts 2020 sadamaregistris registreeritud. Saadud infole tuginedes võttis autor ühendust nende sadamate omanikega või kontaktisikutega ja viis läbi küsitluse eesmärgiga, et küsitluse vastustele tuginedes saaks analüüsida, kas väikesadam peaks olema registreeritud ja kas sadamate omanikud või kontaktisikud tunnetavad vajalikkust väikesadam sinna kanda.

Töö käigus leiab autor vastused järgnevatele küsimustele:

- Kas sadamad, mis ei ole veel registreeritud, peavad olema sadamaregistris registreeritud?
- Kas sadama kontaktisikud on teadlikud sadamaregistrist?
- Kas sadama kontaktisikud tunnetavad vajalikkust väikesadam sadamaregistrisse kanda?

Töö on jagatud neljaks peatükiks. Esimeses osas annab autor ülevaate sadamate olemusest ja liigitusest, Eesti väikesadamate külastatavusest ja ka Eesti väikesadamate võrgustiku kontseptsioonist, kuna ka sellel on mõju Eesti väikesadamate arengule ja sadama registreerimisele.

Töö teises osas keskendub autor andmekogudele ja infosüsteemidele ning sadamaregistrile. Ülevaade luuakse sadamaregistri olemusest, vajalikkusest, statistikast ning kas ja millisel kujul on Eesti naaberriikides olemas taoline süsteem.

Kolmandas osas on välja toodud uurimismetoodika. Autor kirjeldab, kuidas jõuti lõputöö eesmärgi teostamiseks vajaliku valimini ja tutvustab küsimustiku ülesehitust.

Töö neljandas osas analüüsib autor tulemusi ja teeb järeldused. Selles osas on välja toodud valimi iseloomustus, andmete ja tulemuste analüüs ning autoripoolsed ettepanekud.

1 Sadamad

Mõistel sadam on palju erinevaid definitsioone nii seaduste, määruste kui ka erinevate leksikonide mõistes.

Sadamaseaduse kohaselt on sadamaks maa- ja veeala, mida kasutatakse veesõidukite sildumiseks ja sadamateenuse osutamiseks ning kus asuvad sadama sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikud sadamaehitised. Sadamat või sadama osa, kus osutatakse sadamateenuseid vaid alla 24-meetrise kogupikkusega veesõidukitele, nimetatakse väikesadamaks. (Sadamaseadus 2009)

Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni koostöös valminud sadamate turvalisuse juhend defineerib sadamat kui liikmesriigi või volitatud asutuse poolt määratletud geograafilist piirkonda, sealhulgas rahvusvahelise laevade ja sadamarajatise turvalisuse koodeksis defineeritud sadamarajatisi, kus toimub merendusalaane või muu tegevus. (International Maritime Organization jt, 2003)

Eesti Entsüklopeedia mõistes on sadam laevade sildumiskoht, mis hõlmab nii laevade peatumiseks kohaldatud kaldalõiku kui ka selle juurde kuuluvat veeala. Sadamasse rajatakse vajadusel kaitsehitisi, mis hoiaksid ära suuremad lainetused ja tuuled. Sadamaid liigitatakse nii otstarbe kui ka asukoha järgi. (EE 1995 *sub* sadam)

Mereleksikon annab sarnase seletuse kui Eesti Entsüklopeedia. Sadam koosneb kolmest osast: sadama territooriumist ehk maa-alast, sadamabasseinist ja reidist. Sadamad jaotatakse omandisuhete järgi kolmeks: riigisadamad, munitsipaalsadamad ja erasadamad. (Raudsalu 2010)

Võttes need neli erinevast allikast pärit definitsiooni kokku, võime öelda, et sadam on koht, mis on mõeldud veesõidukite vastuvõtmiseks ja teenindamiseks ning mis koosneb nii maa- kui ka veealast ja sinna rajatud kaitserajatistest.

1.1 Sadamate liigitus

Sadamaregistrisse kandmise alusel liigitatakse sadamaid kolmeks:

- sadam, kes teenindab veesõidukeid sõltumata veesõiduki suurusest;
- väikesadam, kes pakub teenuseid tasu eest
- väikesadam, kes pakub teenuseid tasuta (Veeteede Amet 2019a)

Sadamaid saab liigitada nii asukoha kui ka otstarbe järgi. Asukoha järgi jagunevad sadamad meresadamateks, siseveesadamateks või segasadamateks (mere- ja siseveesadam). Meresadamad asuvad kas tehislikult või looduslikult kaitstud rannikualadel, looduslikes sadamates, loodete suudmealadel või jõesuudmetes. Siseveesadamad asuvad navigeeritavatel jõgedel, kanalites või järvedes. Segasadam asub sellisel alal, kus on võimalik teenindada nii erinevas suuruses merelaevu kui ka jõelaevu. (Tsinker 1997, 70-71)

Otstarbe järgi jagunevad sadamad kaubasadamaks, mereväesadamaks, kalasadamaks, väikesadamaks ja varjusadamaks. Kaubasadamad on sellised sadamad, mis pakuvad kõiki vajalikke teenuseid kaupade käitlemiseks. Mereväesadamad on sadamad, mida kasutatakse ainult mereväe laevade vastuvõtmiseks ja teenindamiseks. Kalasadam on sadam, mis on spetsialiseerunud vastu võtma traalereid ja triivpüügilaevu. Väikesadam on sadam, mis on mõeldud vastu võtma kohalikke lõbusõidulaevu. Varjusadam on sadam, mille eesmärgiks on pakkuda varju laevadele tormi eest. (Tsinker 1997, 70-71)

Väikesadamate võrgustiku kontseptsiooni alusel jagunevad turismiteenuseid pakkuvad sadamad kolme erinevasse kategooriasse: paadisadam, kodusadam ja külalissadam. Paadisadam on väikesadam, mis võimaldab harrastusmeresõitjal silduda ohu või ootamatu vajaduse korral, kuid võrreldes kodu- ja külalissadamaga ei paku paadisadam ühtegi tugi- ega mugavusteenust. Kodusadam on väikesadam, mis pakub harrastusmeresõitjale esmaseid tugi- ja mugavusteenuseid. Külalissadam on väikesadam, mis pakub harrastusmeresõitjale mitmekülgseid tugi- ja mugavusteenuseid ning mis on kõrge teeninduskultuuriga. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 2014)

1.2 Väikesadamate külastatavus

Suuremate laevade liikumisteedest saab ülevaate AIS-i kaudu. AIS on automaatne identifitseerimissüsteem võimaldamaks saada informatsiooni laeva kohta nii teistele laevadele kui ka riigiametitele (*International Maritime Organization* 2020). Väikesadamate külastatavuse kohta saab ülevaate sadamate poolt esitatud külastusandmetest, mille leiab Veeteede Ameti lehel olevast külastusandmete koondtabelist ja kaardirakendusest. Andmeid leiab alates 2010. aastast, varasemate andmetega on võimalik tutvuda Veeteede Ameti laevateede osakonnas ning viimased andmed on 2018. aasta kohta, mis on lisatud 22.03.2019 (seisuga 10.03.2020). Külastusandmete koondtabel koostatakse kahe lähteallika alusel. Esimeseks allikaks on sadamaraamatud ja teiseks

külastajate andmed, mida sadamad koguvad. Kõik koondtabelis ja kaardirakenduses olevad andmed on sadamate poolt esitatud. (Veeteede Amet 2019b)

Külastusandmete koondtabelis on eraldi märgitud siseveekogude sadamad ja sadamad, mille kohta hakati andmeid koguma alates 2017 hooajast. Samuti pole osade sadamate kohta iga-aastast ülevaadet, see tähendab kas andmeid ei esitatud või ei olnud külastajaid. Aastast 2017 hakati andmeid koguma 27 sadama kohta. 2018. aastal külastas Eesti väikesadamaid kokku 15 791 alust ja 43 727 inimest, 2010. aastal oli aluste arv 9 462 ja inimeste arv 20 458. (Veeteede Amet 2019b)

Alljärgneva tabeli koostamise aluseks võttis autor külastusandmete koondtabeli ja arvestas sadamaid, mis olid andmeid esitanud iga aastaselt perioodil 2010-2018. Tabelis on välja toodud sadama nimi, aasta arv, inimeste ja aluste arv ning protsentuaalne vahe aluste ja inimeste arvus aastal 2010 ja 2018 (Tabel 1). Andmed on võetud seisuga 10.03.2020.

Tabel 1. Sadamate külastatavus

SADAM	2010		2018		Vahe (%)	
	inimesi	aluseid	inimesi	aluseid	inimesi	aluseid
Abruka	931	169	697	185	-25,14	+9,46
Kalev Jahtklubi	940	289	1754	638	+86,59	+120,76
Kihnu	1577	385	2054	559	+30,24	+45,19
Kuressaare	1692	451	1281	519	-24,29	+15,07
Lohusalu	1652	566	1944	678	+17,67	+19,78
Munalaiu	19	5	31	11	+63,16	+120,00
Ringsu	2573	535	2998	783	+16,52	+46,35
Roomassaare	1860	397	481	175	-74,14	-55,92
Sviby	121	49	528	163	+336,36	+232,65
Triigi	117	44	155	47	+32,48	+6,82
Vanasadama jahisadam	3405	992	4420	1105	+29,81	+11,39

Allikas: (Veeteede Amet 2019b, autori koostatud)

Suuremas osas on olnud muutused nii inimeste kui ka aluste arvestuses positiivsed (Tabel 1). Abruca sadama puhul on inimeste arv küll miinuses, kuid aluste arv plussis. See võib tuleneda sellest, et ühel alusel on vähem inimesi pardal kui varasematel aastatel. Sama on Kuressaare sadama puhul. Roomassaare puhul on mõlemad nii inimeste arv kui ka aluste arv miinuses. Selle tabeli põhjal võib järeldada, et tabelis väljatooduid väikesadamaid on hakatud rohkem külastama. Üldisemaid järeldusi ei ole võimalik teha, kuna sadamad pole kohustatud külastatavuse andmeid esitama.

1.3 Väikesadamate võrgustiku kontseptsioon

Väikesadamate võrgustiku kontseptsiooni kava autoriks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Kava koostamisel on tehtud koostööd ka Põllumajandusministeeriumi, Siseministeeriumi, maa- ja vallavalitsuste ning väikesadamate organisatsioonidega. Kontseptsiooni koostamise vajaduse aluseks on nii „Eesti Merenduspoliitika 2012-2020“ meetme 10.1 „Väike- ja kalasadamate infrastruktuuri ning väikelaevaturismi“ eesmärgid kui ka „Turismiarengukava 2014-2020“ meetme 1.3. „Turismitoodete arenduse juhtimine“ tegevussuunad. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 2014)

Kava üldeesmärgiks on töötada välja kontseptsioon väikesadamate võrgustiku arendamiseks ja finantseerimiseks. Väikesadamate võrgustiku moodustavad kõik riigi poolt prioriteetseks peetavad väikesadamad. Üldeesmärgi täidetavust mõõdetakse järgmiste indikaatorite abil:

1. 2020. aastaks on Eesti sadamaid külastanud väikelaevade arv 20 000;
2. aastaks 2020 on Eestis vähemalt 50 kodu- või külalissadama nõuetele vastavat väikesadamat. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 2014)

Kodusadamaks on kontseptsiooni alusel harrastusmeresõitjat vastu võttev väikesadam, mis pakub esmaseid tugi- ja mugavusteenuseid. Külalissadama erinevus võrreldes kodusadamaga on see, et külalissadam on lisaks tugi- ja mugavusteenuse pakkumisele ka kõrge teeninduskultuuriga. (*Ibid.*)

Võrgustikku kuuluvad väikesadamad valis välja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöös Eesti Väikesadamate Arenduskeskuse ja teiste hobimeresõiduga seotud organisatsioonide esindajatega. Samuti kohtusid ministeeriumi ametnikud enamiku mereäärsete maakondade maavalitsustega, et kooskõlastada seisukohti ja vahetada informatsiooni arendamist vajavate sadamate osas. (Eesti väikesadamate võrgustiku ..., 2012)

Võrgustikku kuuluvad 63 Eesti väikesadamat, mis vastasid järgmistele nõuetele:

- sadamate kaugus üksteisest on kuni 30 meremiili;
- prioriteediks on sadamate arendamine, kus minimaalne sügavus on 2,5 meetrit ning mis võimaldab vastu võtta purjejahte;
- sadam kuulub maa- ja vallavalitsuste arendusplaanidesse, mille eesmärgiks on sadama arendamine mereturismiteenuste pakkujaks;
- sadam kuulub Põllumajandusministeeriumi kalasadamate nimekirja, mis keskendub multifunktsionaalsete sadamate rajamisele;
- sadamal on olemas võimalus merepäästele/mereabile;
- sadam on varasemalt saanud toetusi nii EASist (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus), PRIAst (Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet), piiriülese koostöö programmide, kohaliku omavalitsuse poolt jm allikatest ehk sadama arendamist on ka varasemal perioodil oluliseks peetud;
- sadama pidajal on olemas valmidus ja võimekus harrastusmeresõitjate teenindamiseks;
- sadamal on olemas võimekus pakkuda harrastusmeresõitjatele terviklikku ja mitmekesist teenust, mis on ligitõmbav nii merelt kui maalt tulevatele turistidele;
- sadama läheduses olevad hooned/ehitised omavad suurt turismipotentsiaali. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 2014)

Väikesadamate võrgustiku kontseptsioonil on kolm eesmärki. Esimeseks eesmärgiks on täita tühjad lõigud Eesti rannikupiiril, et rannikut ühendaks väikesadamate võrk, mida saab merematkaja läbida jõukohase päevateekonnaga ehk kuni 30 meremiili päevas ja mis vastaksid standardis välja toodud teenustele. 2013. aasta seisuga on Eesti rannikul katmata lõigud Eisma-Narva, Salacgriva/Kuiviži-Pärnu ja Kihnu-Kuivastu. Teiseks eesmärgiks on lõikudel Tallinn-Viinistu ja Roomassaare-Kuivastu väikesadamate rekonstrueerimine ja teenusebaasi parandamine. Viimaseks ehk kolmandaks eesmärgiks on katta 30 meremiili päevateekondadega sõitmine ümber Saaremaa ja Hiiumaa. (*Ibid.*)

Kava elluviimiseks on välja mõeldud neli tegevust. Esimeseks tegevuseks on toetusmeetmete elluviimine väikesadamate ja nende võrgustiku arendamiseks EASi kaudu. Toetusmeetmete mahuks on seitse miljonit eurot. Teiseks tegevuseks on väikesadamate finantseeringu võimaluste otsimine finantsperioodil 2014-2020 nii Eesti-Läti ja Eesti-Vene piiriülese koostöö programmi raames kui ka Kesk-Läänemere programmi raames. Kolmandaks tegevuseks on luua Eesti

väikesadamatest koosnev elektrooniline andmekogu, mille aluseks võetakse sadamaregistrist kättesaadav info. Viimaseks ehk neljandaks tegevuseks on suurendada teadlikkust naaberriikide turgudel Eesti rannikul ja saartel pakutavatest mereturismiteenustest ning kohapealsest vaba aja veetmise võimalustest. Viimase tegevuse alla kuulub ka kataloogi *Estonian Cruising Guide* uuendamine. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 2014)

2 Andmekogud ja infosüsteemid

Andmekogude mõiste on välja toodud avaliku teabe seaduses. Seadusele tuginedes on andmekoguks riigi, omavalitsuse, avalik-õigusliku juriidilise isiku või muu avalikke ülesandeid täitva isiku infosüsteemis töödeldavate korrastatud andmete kogum, mis asutatakse seaduse või selle alusel antud õigusaktiga ja selle sätestatud ülesannete täitmiseks. (Riigi Infosüsteemide Amet 2018) Sellest lähtudes on andmekogul formaalne tunnus ning muul juhul on tegemist avaliku teabe töötlemisega. Avalikuks teabeks on teave, mis on loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. (Andmekaitse Inspektsioon 2013)

Avalikule teabele võib kehtestada juurdepääsupiirangud. Ligipääsupiirangud on sätestatud avaliku teabe seaduse §-s 35. Ligipääsu võib piirata näiteks teabele, mis on kogutud kriminaal- või väärteomenetluse jaoks, riikliku järelevalve teostamiseks kogutud teabele ning teabele, mille avalikuks tulek kahjustaks riigi välissuhteid. (Avaliku teabe seadus 2000)

Igal andmekogul peab avaliku teabe seaduse kohaselt olema kehtiv põhimäärus. Põhimäärust ei ole vaja eraldi siis, kui olulised asjaolud on juba seaduse tasandil reguleeritud. Põhimäärusega reguleeritakse järgnevad küsimused:

- andmekogu eesmärk;
- andmekogu ametlik nimetus;
- vastutav töötleja;
- volitatud töötleja;
- kohustuste jaotus vastutava ja volitatud töötleja vahel;
- andmekogu kasutajad;
- andmekogus töödeldavate andmete turvaklass;
- kogutavate andmete ammendav loetelu;
- andmete allikad;
- andmete andmekogusse kandmise kord;
- andmete saajad ja andmete saamise tingimused;
- andmete säilimistähtajad ja andmete hävitamise korraldus;
- andmekogu andmetega teostatud toimingute logimine ja logide säilitustähtajad;
- ebaõigete andmete parandamise kord;
- andmekogu lõpetamise kord. (Andmekaitse Inspektsioon 2013)

Andmekogude turvaklass määratakse vastavalt valitsuse määrusele nr 252 „Infosüsteemide turvameetmete süsteem“. Turvaklassiks on andmete tähtsusel põhinev andmete turvalisuse tase, mida väljendatakse neljaastmelisel skaalal ning kolme turvaosaklassi ühendina. Turvaosaklass on tase, mida väljendatakse neljaastmelise skaalana ning mis tuleneb andmete tähtsusest infoturbe eesmärgi saavutamiseks. (Infosüsteemide turvameetmete süsteem 2007)

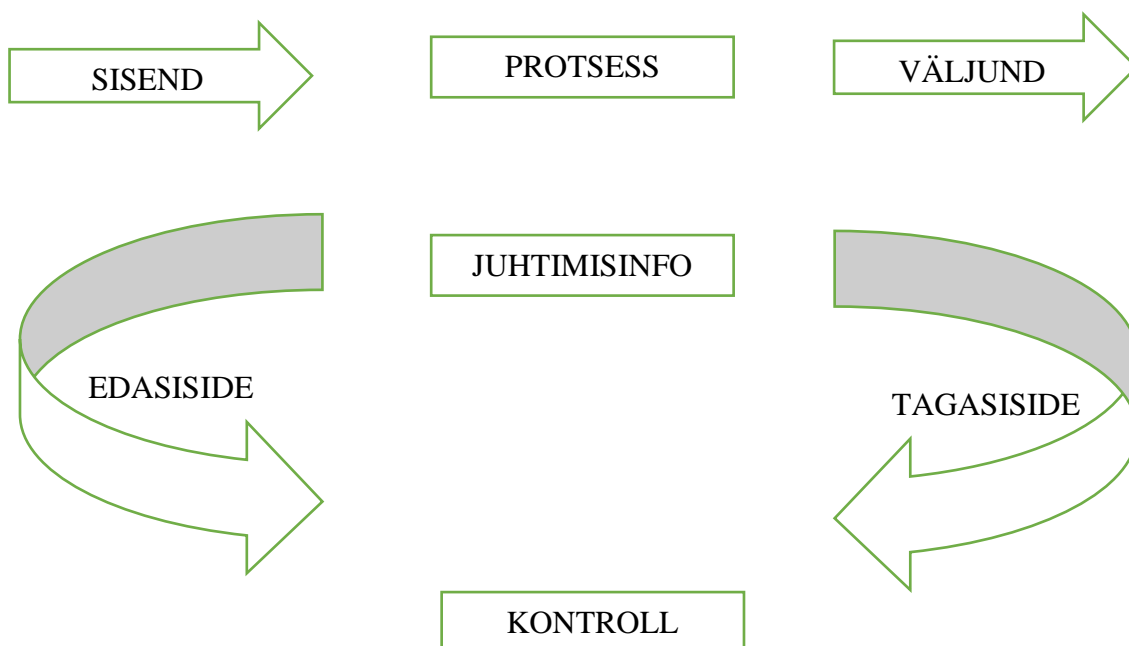
Kõik andmekogus töödeldavad andmed on avalikult kättesaadavad, kui neile ei ole seadusega või selle alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut (Avaliku teabe seadus 2000). Andmekogul võib olla juurdepääs kahel tasandil:

- 1) asutusesisene juurdepääs,
- 2) asutuseväliste isikute juurdepääs. (Riigi Infosüsteemi Amet 2016)

Asutuseväliste isikute juurdepääsu reguleerimisel on kaks lähenemist. Esiteks võib olla andmekogu asutamist ette nägevas seaduses loetletud üles kõik asutused ja isikud, kellel on juurdepääs andmekogule ja millised tegevusi nad saavad andmekogus teha. Teiseks, kui andmekogu asutamist ette nägevas seaduses on kirjas ainult andmekogu eesmärk ning juurdepääse ei ole eraldi reguleeritud, siis sellisel juhul kohaldub avaliku teabe seadus ja isikuandmete kaitse seaduse üldregulatsioon. (Andmekaitse Inspektsioon 2013)

Andmekogu peetakse alati infosüsteemiks, kuid infosüsteem õiguslikus mõttes ei ole alati andmekogu (*Ibid.*) Infosüsteem on süsteem, mis on mõeldud vajaliku, operatiivse ja täpse informatsiooni kogumiseks, korrastamiseks, analüüsimiseks ja otsustajale õigeaegseks edastamiseks ning mis on loodud lahendama kasutajate igapäevaseid tööülesandeid. Infosüsteemis on isikul võimalik teha enda andmete kohta päringuid erinevatesse andmekogudesse ning ka neid andmeid muuta. (Riigi Infosüsteemi Amet 2016)

Infosüsteem lihtsamalt öeldes on kogum üksteisest sõltuvatest objektidest, mis töötavad koos ühise eesmärgi nimel ning mis teisendavad süsteemi sisendeid väljunditeks. Süsteem omab sisendeid, mis saadakse oma keskkonnast, ja väljundeid, mis saadetakse keskkonda. Süsteemi toimimise joonis on alljärgnev (Joonis 1). (Rava 2008)

Joonis 1. Infosüsteemi toimimise skeem

Allikas: (Rava 2008, autori koostatud)

2.1 Sadamaregister Eestis

1997. aastal vastu võetud sadamaseaduse kohaselt kuulusid sadamad sadamaregistrisse kandmisele, kuid selle jaoks pidi enne olema sadamale väljastatud sadamapass. Sadamapass väljastati, kui sadam oli eelnevalt üle kontrollitud sadama laevaliikluse avamise komisjoni poolt ja vastas nõuetele. Sadamaregister oli enne elektroonilist sadamaregistrit Exceli tabeli kujul ja sadama andmetega sai tutvuda Veeteede Ametis kohapeal sadamapasse sirvides. Uut sadamaseadust hakati välja töötama 2008. aastal ja selleks ajaks oli ka selge, et kasutusele tuleb võtta väikesadama mõiste ning luua tuleb uus elektrooniline sadamaregister. (Koppel 2012)

Elektrooniliselt avati sadamaregister andmekoguna 2013. aasta jaanuaris. Sadamaregistri toimimise aluseks on sadamaregistri pidamise põhimäärus, mis on vastu võetud 12.12.2012, jõustunud 01.01.2013 ja kehtestatud sadamaseaduse § 37 lõike 4 alusel. Sadamaregistri pidamise põhimääruse alusel kandis Veeteede Amet kõik sel hetkel olemasolevad sadamate andmed üle elektroonilisse sadamaregistrisse tasuta. (Tööd alustab elektrooniline ..., 2012).

Registrisse kantakse vaid need sadamad, millele kohaldatakse sadamaseaduse kohaselt registreerimise kohustust. Registrisse ei pea kandma neid sildumisrajatisi, mis on ehitatud või paigaldatud isiklikuks otstarbeks füüsilise isiku poolt väljaspool tema majandus- või

kutsetegevust. Samuti ei kohaldata sadamaseadusega kehtestatud laevaliikluse ohutuse nõudeid, turvalisuse nõudeid ja riigikaitse nõudeid väikesadamale, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid. (Sadamaseadus 2009)

Sadamaregister loodi kolmel eesmärgil:

- pidada arvestust sadamate üle;
- tagada erinevatele ametkondadele seadustest ja teistest õigusaktidest tulenevate veeliikluse ohutuse, turvalisuse ja keskkonnakaitse valdkondliku juhtimise ja korraldamise ülesannete täitmine;
- vajalike andmete kättesaamiseks, mida on vaja riikliku järelevalve teostamiseks. (Sadamaregistri pidamise põhimäärus 2012)

Sadamaregister on kasulik ja vajalik ka Eesti elanikele, kes harrastavad merd sõita. Registri alusel on võimalik meresõitjatel leida enda veesõidukile sobiv sadam nii veesügavuse, lisateenuste pakkumise kui ka asukoha poolest. (Veeteede Amet 2019a)

Sadamaregistrile on määratud nii vastutav kui ka volitatud töötaja. Vastutavaks töötajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja volitatud töötajaks Veeteede Amet. Register toimib ühetasandilise elektroonilise andmekoguna, mille pidamisel kasutatakse automatiseeritud andmetöötlust, ning kõik andmed, mis registrisse kantakse, säilivad digitaalkujul. Kõikidel registritel on oma turbeaste ja turvaklass. Sadamaregistri turbeastmeks on „M“ ehk keskmine ning turvaklassiks K1T2S1. (Sadamaregistri pidamise põhimäärus 2012)

Sadamaregister koosneb kahest osast: sadamate andmebaasist ja menetlustoimikutest. Andmebaasi kantakse sadama kohta erinevad andmed, mis on välja toodud sadamaregistri pidamise põhimääruse §-s 6 ning lisaks kantakse sinna järgmised dokumendid:

- sadama eeskiri;
- laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise ja käitlemise kava;
- sadama reostustõrje plaan;
- epideemiatõrje eeskiri;
- keskkonnamõju hindamise aruanne. (*Ibid.*)

Vähemalt ühe ülalpool loetletud dokumentidest peab lisama andmebaasi tasulisi sadamateenuseid pakkuv sadam. Sadama eeskiri koostatakse süsteemis automaatselt ning seda ei ole vaja esitada väikesadamatel, kus ei osutata tasulisi teenuseid.

Menetlusi saab hakata sadamaregistris koostama alles siis, kui ollakse sadama pidaja mingile sadamale ning sadam on sadamaregistris juba registreeritud. Sadama registreerimiseks tuleb esitada sadama registreerimise taotlus sadamaregistri lehel või koostada see paberkandjal Veeteede Ametis ja kui see on esitatud, siis sadamaregistri pidamise põhimäärusele tuginedes registreerib Veeteede Amet sadama 30 tööpäeva jooksul vastavate andmete saamise päevast. (Sadamaregistri pidamise põhimäärus 2012)

Olenevalt sadama ülesandest saab algatada sadamaregistris järgmisi menetlusi:

- akvatooriumi määramine;
- ehitustegevuse kooskõlastamine;
- hüdrograafiliste mõõdistustööde läbiviimine;
- sadama registrist kustutamine;
- laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise ning käitlemise kava esitamine heakskiitmiseks;
- reostustõrjeplaani esitamine kooskõlastamiseks;
- sadama ja sadamarajatise turvaplani kooskõlastamine;
- taotluse esitamine sadama ja sadamarajatise turvaülema atesteerimiseks;
- taotluse esitamine sadamakapteni atesteerimiseks;
- taotluse esitamine sadamarajatise korralise ja täisülevaatuse läbiviimiseks;
- sadama andmete muutmine (Veeteede Amet 2017).

Akvatooriumi määramise taotluse saajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise ning käitlemise kava heakskiitmiseks esitamise taotluse ning reostustõrjeplaani kooskõlastamiseks esitamise taotluse saajaks on Keskkonnaamet. Teiste taotluste saajaks on Veeteede Amet.

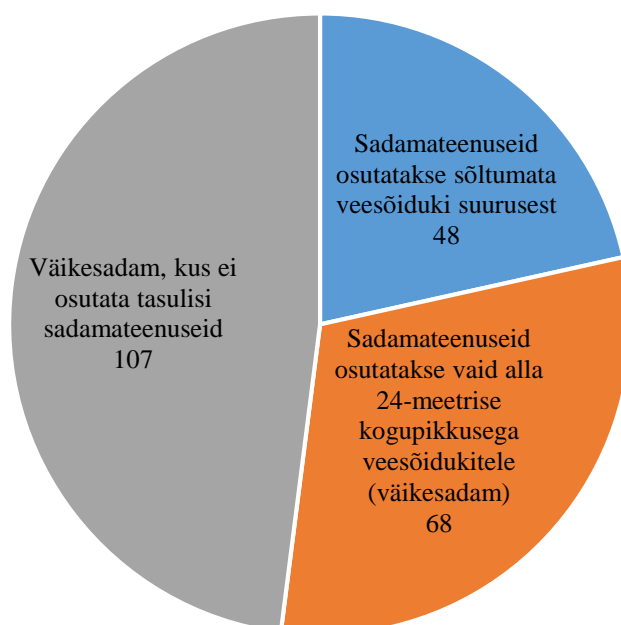
Sadamaregistrisse saavad sisse logida kõik füüsilised kui ka juriidilised isikud, kuid ligipääs dokumentidele/aktidele/menetlustele on ainult volitatud töötajatel ja sadama pidajatel.

2.1.1 Sadamate jaotumise statistika

Sadamaregistrist saab otsida endale sobiva sadama kas sadama ülesande, lisateenuste, veekogu liigi või veekogu nimetuse järgi. Sadamaregistrisse kantakse järgmise ülesandega sadamad:

- sadam, kus sadamateenuseid osutatakse sõltumata veesõiduki suurusest;
- sadam, kus sadamateenuseid osutatakse vaid alla 24-meetrise kogupikkusega veesõidukitele ehk väikesadam;
- väikesadam, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid. (Sadamaregister 2019a)

Hetkeseisuga (03.03.2020) on sadamaregistrisse kantud 223 sadamat, millest 11 on ehitamisel. Kõige suurema osakaalu sadamaregistrisse kantud sadamatest moodustavad väikesadamad, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid (Joonis 2). Selliseid sadamaid on kokku 107. Kõige vähem aga on sadamaregistrisse kantud selliseid sadamaid, kus sadamateenuseid osutatakse sõltumata veesõiduki suurusest. Neid on kokku 48 ja 68 ülejäänud sadamaregistrisse kantud sadamat on sellised sadamad, kus sadamateenuseid osutatakse vaid alla 24-meetrise kogupikkusega veesõidukitele.

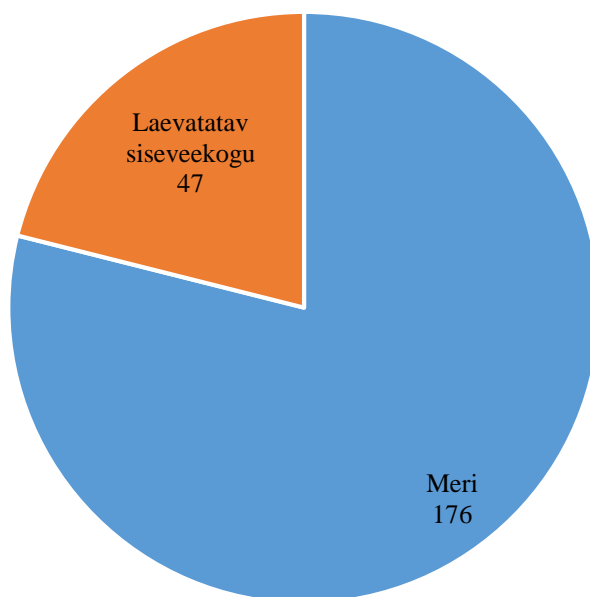

Joonis 2. Sadamate jaotumine ülesannete lõikes

Allikas: (Veeteede Amet 2020, autori koostatud)

Kõige rohkem sadamaid asub Eesti rannikupiiri aladel (Joonis 3). Rannikupiiril asub 223-st sadamast 176 ja laevatataval siseveekogudel ainult 47. Laevatavateks veekogudeks on meresõiduohutuse seaduse § 6 kohaselt järgmised siseveekogud:

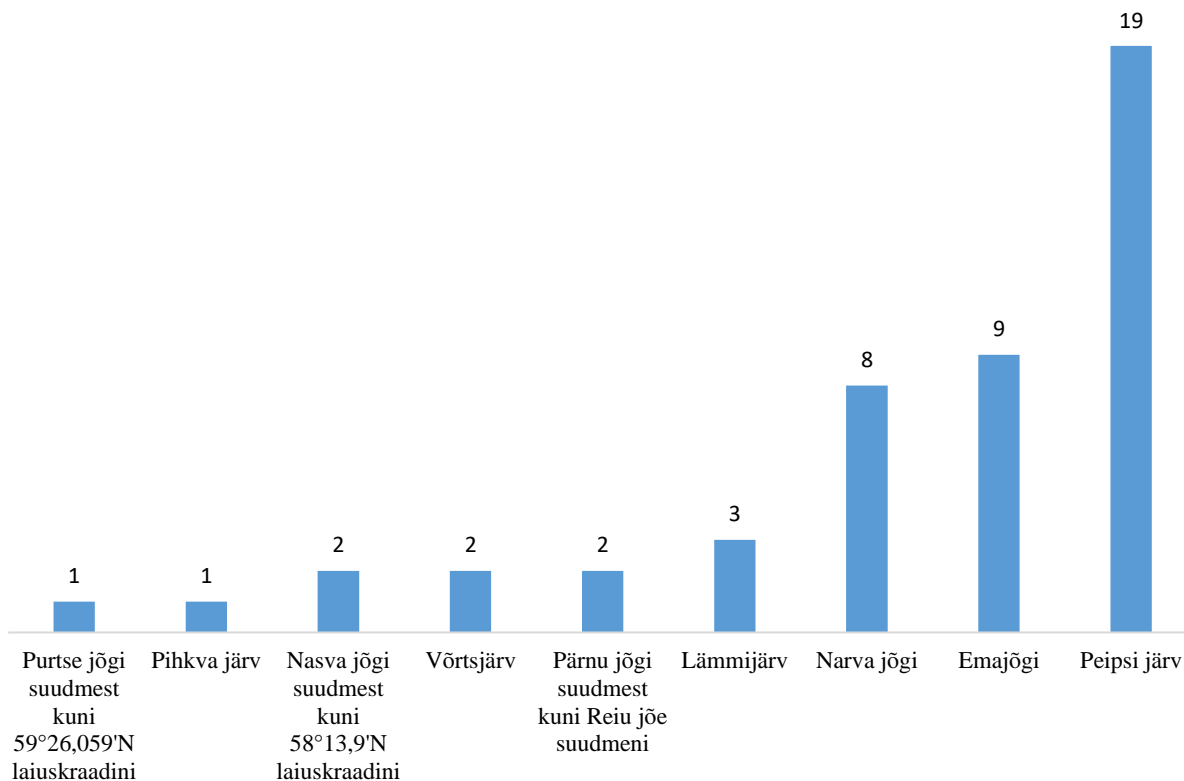
- Narva jõgi;
- Peipsi järv;
- Lämmijärv;
- Pihkva järv;
- Emajõgi;
- Võrtsjärv;
- Väike-Emajõgi Võrtsjärvest kuni Jõgeveste sillani;
- Pärnu jõgi suudmest kuni Reiu jõe suudmeni;
- Sauga jõgi suudmest kuni Vana-Pärnu jalakäijate sillani;
- Reiu jõgi suudmest kuni raudtee sillani;
- Nasva jõgi suudmest kuni 58°13,9'N laiuskraadini;
- Kasari jõgi suudmest kuni Kloostri sillani;
- Tuudi jõgi suudmest kuni Kirikuküla sillani;
- Pirita jõgi suudmest kuni ristlõikeni laiuskraadil 59°27,864'N;
- Purtse jõgi suudmest kuni 59°26,059'N laiuskraadini (Meresõiduohutuse seadus 2001).

Joonis 3. Sadamate jaotumine mere ja siseveekogu lõikes

Allikas: (Veeteede Amet 2020, autori koostatud)

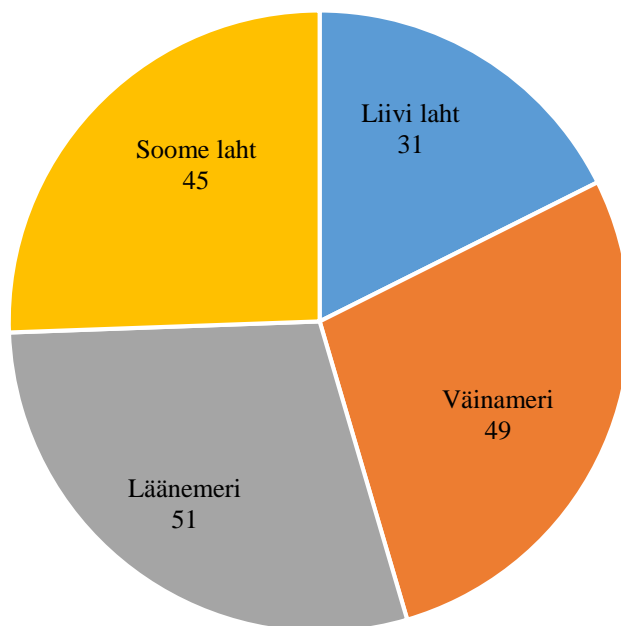
Kõige rohkem sadamaid on registreeritud Peipsi järvele (Joonis 4), mis on ka üsna loogiline, kuna Peipsi järv on kõige suurem järv Eestis. Kõige vähem sadamaid on registreeritud Purtse jõele ja Pihkva järvele.

Joonis 4. Sadamate jaotumine siseveekogude lõikes

Allikas: (Veeteede Amet 2020, autori koostatud)

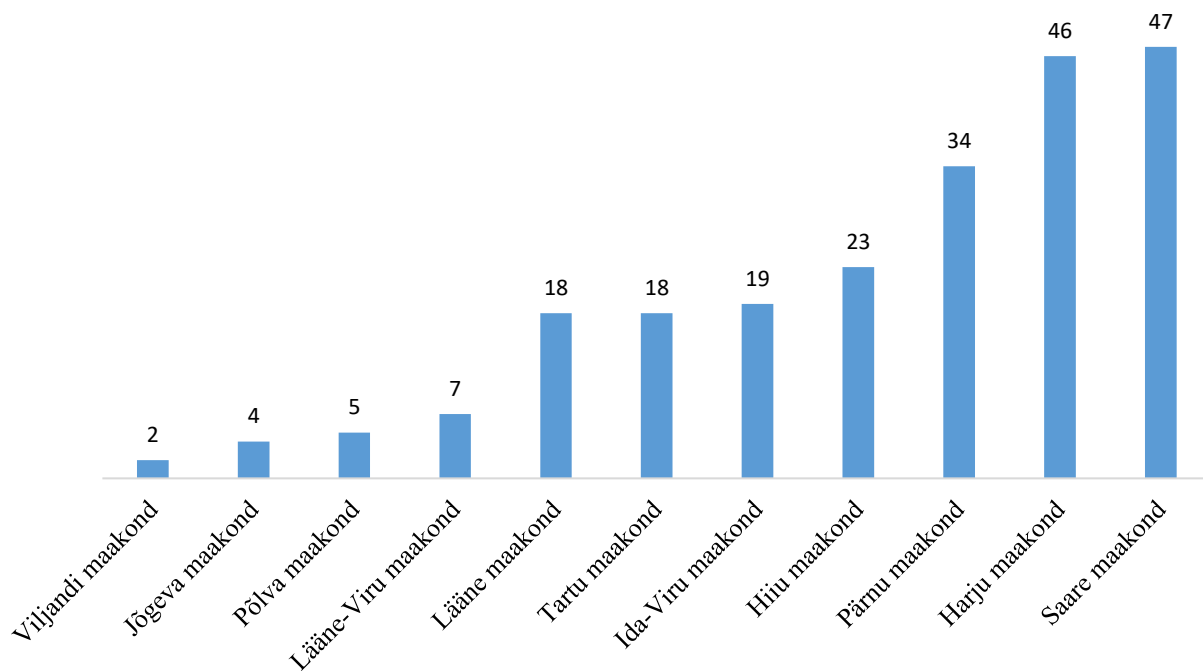
Meri jaguneb neljaks grupiks: Liivi laht, Läänemeri, Soome laht ja Väinameri. Rannikupiirile rajatud sadamad, mis on sadamaregistris registreeritud, jagunevad suhteliselt võrdselt (Joonis 5). Kõige rohkem sadamaid asub Läänemeres, neid on kokku 51. Teisel kohal on Väinameri 49 sadamaga, kolmandal kohal Soome laht 45 sadamaga ning kõige viimasele kohale jääb Liivi laht 31 sadamaga.

Joonis 5. Sadamate jaotumine lahtede ja mere lõikes

Allikas: (Veeteede Amet 2020, autori koostatud)

Kui vaadata sadamate jaotumist maakondade järgi (Joonis 6), siis on näha, et kõige rohkem sadamaid asub Saare maakonnas ning ühe sadamaga jääb maha Harju maakond. Kõige vähem sadamaid asub Viljandi maakonnas.

Joonis 6. Sadamate jaotumine maakondade lõikes

Allikas: (Veeteede Amet 2020, autori koostatud)

2.1.2 Riigilõivud

Riigilõivuseadusega on sätestatud riigilõivumäärad Veeteede Ameti toimingute eest. Veeteede Ametiga seotud riigilõivumäärad on kirjas riigilõivuseaduse kolmandas osas. (Veeteede Amet 2019c) Sadama pidaja peab tasuma sadama registreerimise eest riigilõivu, milleks on 130 eurot. Sama summa tuleb tasuda sadamarajatise turvatunnistuse väljastamise või tunnistusele märke tegemise eest, sadama ja sadamarajatise turvalisuse riskianalüüsi läbiviimise ja selle aruandesse muudatuste tegemise eest iga sadama või sadamarajatise kohta, kuid kokku mitte üle 640 euro, ning turvaettevõtja tunnustamise taotluse läbivaatamise eest. Kui turvaettevõtja tunnustamisel selgub, et turvaettevõtja ei ole nõuetekohane, saab esitada uue taotluse ning sellisel juhul peab tasuma uuesti 130 eurot. Samuti tuleb tasuda riigilõivu registrikande muutmise eest, milleks on 10% sadama registreerimise tasust ehk 13 eurot. Väikesadama registreerimise eest, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid, ei pea tasuma riigilõivu ning samuti ka sadama sadamaregistrist kustutamise eest. Sadamakapteni, sadama ja sadamarajatise turvaülevaate atesteerimise riigilõivumäär on 75 eurot. (Riigilõivu seadus 2014)

2.2 Sadamaregister lähiriikides

Enamiku riikide mingi osa sadamaid on leitavad veebiplatvormilt www.searates.com ja www.worldportsource.com. Taolist süsteemi nagu Eestis kasutusel on, ei leidnud autor naaberriikide kohta. Autor uuris Eesti lähiriikidelt Soomelt, Rootsilt ja Lätilt, kuidas nendes riikides käib sadamate üle arvestuse pidamine. Informatsiooni saamiseks saatis autor Läti Veeteede Ameti, Rootsi Veeteede Ameti ja Soome Sadamateühenduse Liidule e-kirja. Vastused sai autor Soomest ja Lätist.

Vastavalt Läti Veeteede Ameti turvalisuse osakonna juhataja informatsioonile ei registreerita Lätis sadamaid. Läti sadamad on leitavad veebiplatvormilt *Searates*. (Murnieks 2020, e-kiri)

Soome sadamad on kõik kas kohaliku omavalitsuse või eraomandis, mis tähendab, et riigi omandis sadamaid ei ole. Sadamad on aktsiaseltsid ning nende bilansimahud on leitavad Soome Patendi- ja Äriregistrist. Sadamate nimekirja ja kaubamahu andmed saab leida Soome Sadamateühenduste Liidu lehelt, kuid seal on välja toodud ainult need sadamad, mis on sama liidu liikmed. Alates 2015. aastast pole sadama opereerimiseks vaja tegevusluba. Soome Sadamateühenduse Liidu informatsioonile tuginedes ei ole Soomes definitsiooni „registreeritud sadam“, seega sellist registrit nagu sadamaregister Soomes ei eksisteeri. (Mäkila 2020, e-kiri)

3 Metoodika

Lõputöö eesmärgi saavutamine koosnes kahest suuremast etapist, mis omakorda jagunesid väiksemateks etappideks. Esimeseks kõige olulisemaks etapiks oli koostada valim, kellele küsimustik saata. Valimi koostamine koosnes omakorda erinevatest etappidest:

1. määratleda sadamad, mis on seisuga märts 2020 sadamaregistrisse kantud, sh koostada nendest andmetest Exceli fail;
2. Maa-ameti kaardi põhjal leida kõik potentsiaalsed sadamad ja sildumisrajatised nii Eesti rannikupiiril kui ka laevatatavatel siseveekogudel ja lisada need algselt loodud Exceli faili;
3. leitud sadama ja sildumisrajatiste kohta informatsiooni leidmine avalikest allikatest, sh kustutada Exceli failist kõik sadamad ja sildumisrajatised, mille kohta infot ei leia;
4. alles jäänud sadamate ja sildumisrajatised katastriüksuse tunnuse lisamine Exceli faili;
5. katastriüksuse tunnuse alusel kontaktandmete leidmine;
6. lõpliku valimi koostamine.

Valimi koostamise esimeseks etapiks oli määratleda ära, millised sadamad on sadamaregistrisse kantud seisuga märts 2020. Kõikidest sadamatest, mis olid selleks hetkeks sadamaregistris registreeritud, koostati Exceli fail nende sadamate nimedega, et pärast oleks lihtsam järgmise etapiga alustada.

Teiseks etapiks oli Maa-ameti kaardirakenduse abil vaadata läbi terve Eesti rannikupiir ja laevatatavad siseveekogud, kus asuvatele sadamatele kehtib sadamaregistrisse kandmise kohustus vastavalt sadamaseaduses sätestatud nõuetest, ning kanda need sadamad samuti algselt koostatud Exceli faili. Peale teise etapi läbimist sai ära määratleda, millised sadamad ja sildumisrajatised vastavalt sadamaregistrile ja Maa-ameti kaardirakendusele ei olnud märtsi seisuga kantud sadamaregistrisse.

Kui võimalikud sadamad ja sildumisrajatised olid ära määratletud, alustas autor võimalike potentsiaalsete sadamate ja sildumisrajatiste kohta info otsimist avalikest allikatest. Nendeks allikateks olid erinevad uudisteportaalide artiklid, koostatud uuringud, Eesti Lootsiraamat, kodulehed ja ka erinevates sotsiaalmeediakanalites avalikustatud artiklid. Võimalikud valimisse kuuluvad olid need sadamad ja sildumisrajatised, mille kohta autor infot leidis. Kõik teised, mille kohta infot ei leitud, kustutati koostatud Exceli failist. Võimalikku valimisse kuulusid kokku 25 sadamat ja sildumisrajatist.

Kui võimalikud valimisse kuulujad olid leitud, tuli hakata otsima kontaktandmeid, kuhu saata lõputöö eesmärgi saavutamiseks koostatud küsimustik. Selleks lisati valminud Exceli faili iga sadama või sildumisrajatise katastriüksuse tunnus, mille alusel sai hakata otsima kontaktandmeid. See etapp oli ühtlasi ka viimaseks etapiks valimi koostamisel. Kõik sadamad ja sildumisrajatised, mille kohta leiti kontaktandmeid, kuulusid autori poolt koostatud valimisse.

Lõplik valim koosnes 20 sadamast ja sildumisrajatisest (Lisa 1). Teiseks suuremaks etapiks oli koostada küsimustik. Küsimustiku koostamise aluseks oli nii autori enda mõtted/ideed kui ka koostöö Veeteede Ameti sadamate järelevalveosakonna järelevalveinspektor- juhataja ülesannetes Kristjan Kauriaga. Küsimustiku saajad olid valimisse kuulunud sadamate ja sildumisrajatiste kontaktisikute meiliaadressid. Küsimustiku koostamisel ja vastuste kogumisel oli arvestatud, et kõik küsitluse saajad sellele ei vasta.

Vastuste kogumiseks kasutas autor *Google Forms*'i keskkonda. Keskkond valiti seetõttu, et see on kõige laialdasemalt levinud ja selles keskkonnas vastamine on kõigile juba tuttav. Küsimustik saadeti kontaktidele e-kirja teel ja oli avatud kaks nädalat. Küsitluse läbiviimise ajaks oli aprill 2020.

Küsimustik koosnes nii valikvastustega kui ka avatud vastustega küsimustest, milles vastajad said põhjendada oma vastuseid. Küsimustik jagunes poole pealt kaheks, olenevalt sellest kuidas vastati küsimustikus küsimusele „Kas sadam on isiklikuks otstarbeks?“. Sellele küsimusele valinud vastuseks „Ei, sadamat saavad külastada ka teised“ vastanutel koosnes küsimustik kokku kaheksast kohustuslikust küsimusest ja ühest täpsustavast ning „Jah“ vastanutel koosnes küsimustik neljast kohustuslikust ja ühest täpsustavast küsimusest.

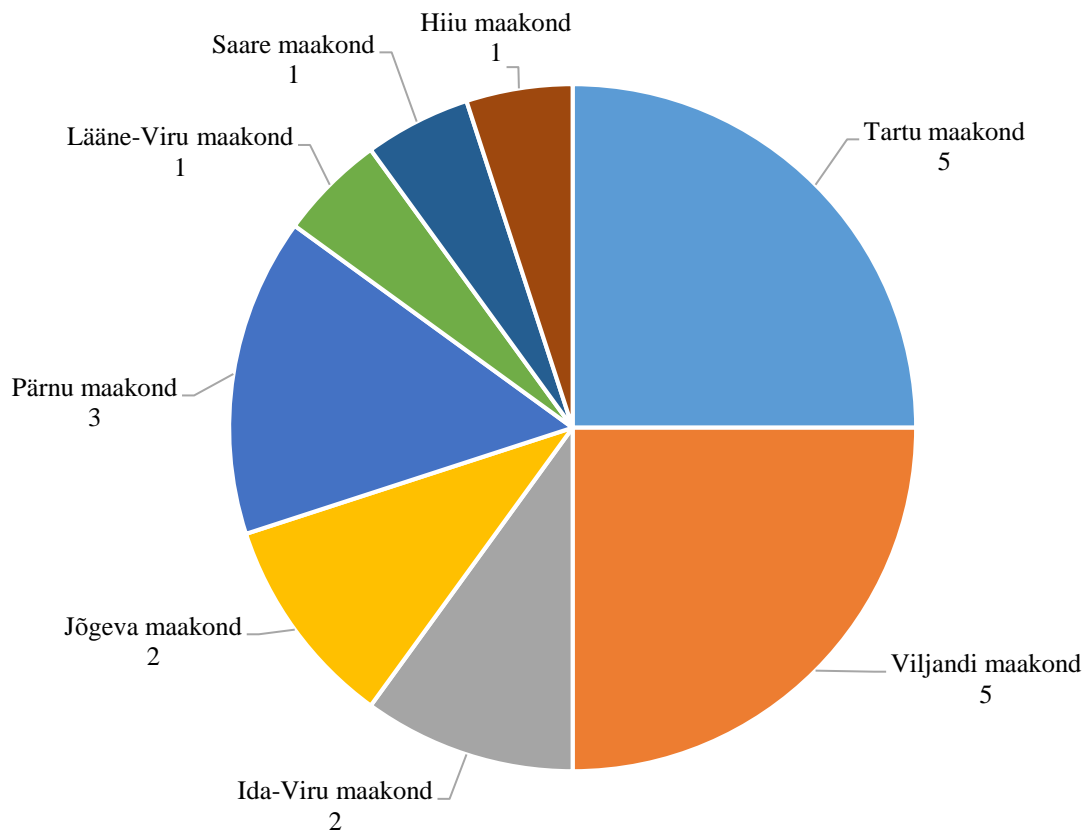
Küsimustik on välja toodud töö lisa (Lisa 2).

4 Tulemuste analüüs

4.1 Lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised

Lõplik valim koosnes 20 sadamast ja sildumisrajatisest, mis asuvad nii rannikupiiril kui ka laevatatavatel siseveekogudel (Lisa 1). Laevatatavateks siseveekogudeks, kust leiti valimisse sobilikke sadamaid ja sildumisrajatisi, on Narva jõgi, Peipsi järv, Emajõgi, Võrtsjärv ja Pärnu jõgi suudmest kuni Reiu jõe suudmeni.

Valimisse kuuluvatest sadamatest ja sildumisrajatistest viis kuuluvad Tartu, viis Viljandi, kaks Ida-Viru, kaks Jõgeva, kolm Pärnu, üks Lääne-Viru, üks Saare ja üks Hiiu maakonda (Joonis 7).

Joonis 7. Lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised maakondade lõikes

Allikas: (Maa-amet, autori koostatud)

Parema ülevaate saamiseks tõi autor välja sadama ikoonidena lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised Eesti kaardil (Joonis 8).

Joonis 8. Lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised Eesti kaardil

Allikas: (Delfi, autori koostatud)

Samuti on jooniselt 8 näha, et valimisse kuuluvate sadamate ja sildumisrajatiste arv on suurem laevatatavatel siseveekogudel. Valimist 13 sadamat/sildumisrajatist asuvad laevatatavatel siseveekogudel ja kuus rannikupiiril.

Narva jõel kuuluvad valimisse kaks sildumisrajatist ja maatükkide, kus sildumisrajatised asuvad, sihtotstarbeks on riigikaitsemaa. Leitud sadamad on Vasknarva ja Punamäe kordon. Punamäe kordon on riigiülesandeid täitev sadam ja seetõttu kuulub sadamaregistrisse kandmisele. Samuti vastab Vasknarva kordon sadama tunnustele.

Peipsi järvel kuuluvad valimisse samuti kaks sildumisrajatist ja üks sadam. Sildumisrajatisest ühe aadressile on registreeritud Mittetulundusühing Varnja Arendus, mille tegevusalaks on sadamate töö ja veeteede kasutamisega seotud tegevused. Mõlemad leitud sildumisrajatised esmapilgul analüüsides vastavad sadama tunnustele. Samuti asub Peipsi järvel Kaldasilla sadam, mida on kajastatud Põllumajandusministeeriumi poolt koostatud kalasadamate investeringuvajaduse kaardistamise lõpparuandes, kust leiab infot, et sadamas on puitkai ja slipp

(Põllumajandusministeerium 2014, 117). Kaldasilla sadamat on kajastatud ka Peipsi kalanduspiirkonna strateegias 2015-2023, kus on kirjas, et tegemist on lossimise ja laevade hoiustamise kohaga ning sadam on antud rendile MTÜ Kalda Sadamale (Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate ..., 2015, 74).

Emajõel kuuluvad valimisse neli sildumisrajatist. Need asuvad Jõesuu Puhkemaja OÜ, Kavastu Puhkemaja OÜ ja Võrtsjärve külustuskeskuse territooriumil ning üks kuulub ettevõttele Lodjakoda OÜ. Jõesuu Puhkemaja OÜ territooriumil asuva sildumisrajatise kohta on internetist leitav, et seal asub enim kasutatav slipp, millel on umbes 3500 veeskamiskorda hooaja jooksul. Samuti on kirjas, et sadamaalal on kuni 12 kaikohta ning vajadusel olemas ka elektrivarustus. (Võrtsjärve külustuskeskus 2019) Kavastu Puhkemaja OÜ territooriumil asub valgustatud ja turvakaameratega varustatud randumiskoht ja parv, millega saab jõge ületada iga päev kell 7-20 ning ühe sõiduki ülevedu maksab 5 eurot (Turismiweb 2020). Esmapilgul vastavad kõik leitud sildumisrajatised Emajõel sadamatunnustele ja seega peaksid olema sadamaregistris registreeritud.

Võrtsjärvel kuuluvad valimisse kaks sadamat ja kolm sildumisrajatist. Nendeks on Valma sadam, Vanasauna sadam, Kivilõppe Puhkekeskuse territooriumil asuv sildumisrajatis, Vaibla Puhkekeskuse territooriumil asuv sildumisrajatis ja Võrtsjärve õppekeskuse territooriumil asuv sildumisrajatis. Vaiba Puhkekeskuse kodulehelt leiab, et puhkekeskuse ees asuvas paadisadamas on kohti nii väiksematele kui ka suurematele veesõidukitele. Samuti on välja toodud hinnakiri, mida vaadates selgub, et paadisliipi kasutus maksab 3 €/kord ja kaikoht paadile 7 €/24h. (Vaibla puhkekeskus 2020)

Rannikupiiril kuulub valimisse kuus sadamat. Nendeks sadamateks on Vainupea, Keemu, Rooglaiu, Kadariku, Sarve ja Saareküla. Samuti leidus nende sadamate kohta kõige rohkem infot.

Keemu sadam on Matsalu Rahvuspargi omandis ja sadama kohta saab infot Eesti Lootsiraamat teisest osast. Lootsiraamatust lähtuvalt on Keemu paadisadama kanali pikkuseks 134 meetrit. Olemas on üks kai pikkusega 44 meetrit, kaks kaid pikkusega 34 meetrit ning üks slipp. Sadama ülesandeks on märgitud kohalik kalasadam. (Veeteede Amet 2019d, 38)

Rooglaiu sadam on Hanila Vallavalitsuse omandis ja samuti on sadama info leitav Eesti Lootsiraamatu teisest osast. Rooglaiu paadisadamas on olemas üks kai pikkusega 10,5 meetrit ja veesõidukeid on võimalik varustada elektriga. Sadama ülesandeks on märgitud kohalik kalasadam. (*Ibid.*, 36) Rooglaiu sadamast on pikemalt räägitud kalasadamate investeeringuvajaduste kaardistamise lõpparuandes, mis on koostatud Põllumajandusministeeriumi poolt 30. novembril

2014. aastal. Sadamas on kokku kaheksa poordiga sildumise kohta ja sadamateenusteks on märgitud sadamas sildumise võimaldamine, kalandustoodete lossimine, paatide hoiustamine suvel, slipp, kaitse lainetuse ja tuulte eest. Kõik sadamateenused on tasuta ehk sadamatasusid ei koguta. (Põllumajandusministeerium 2014, 72-73) Nendele andmetele tuginedes võib öelda, et Rooglaiu sadam vastab esmapilgul sadama tunnustele.

Kui vaadata valimisse kuuluvaid sadamaid, võib öelda, et suur osa sildumisrajatistest kuuluvad puhkekeskuste juurde. Informatsiooni leiab rohkem rannikupiiril olevate sadamate kohta kui laevatatavatel siseveekogudel asuvate sadamate kohta.

4.2 Küsimustiku tulemused

Autori poolt koostatud küsimustikule vastas kokku kaheksa sadamat/sildumisrajatist. Üks küsimustiku saajast saatis vastused e-kirjana. Analüüsi käigus leiab autor vastused küsimustele, mis püstitati töö alguses. Nendeks küsimusteks on:

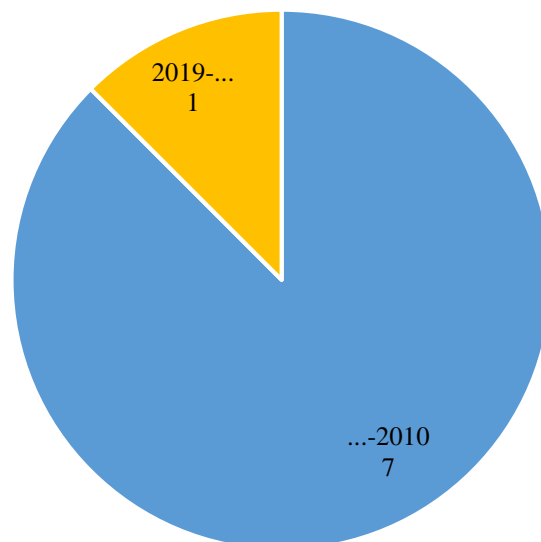
- Kas sadamad, mis ei ole veel registreeritud, peavad olema sadamaregistris registreeritud?
- Kas sadamate kontaktisikud on teadlikud sadamaregistrist?
- Kas sadamate kontaktisikud tunnetavad vajalikkust väikesadam sadamaregistrisse kanda?

Kuna küsimustikud ei olnud anonüümsed, siis on autorile teada, kes küsimustikule vastasid ja selle põhjal saab analüüsida igat vastust ka eraldi. Esimeseks osaks küsimustikus oli vastaja nimi, e-mail ja väikesadama nimi. Küsimustikule vastasid järgnevate sadamate/sildumisrajatiste kontaktid:

- Kesk tänav 131 sildumisrajatis;
- Rooglaiu sadam;
- Keemu sadam;
- Kavastu sadam;
- Võrtsjärve külustuskeskuse sildumisrajatis;
- Kadariku sadam;
- Võrtsjärve õppekeskuse sildumisrajatis.

E-kirjana saatis oma vastused küsimustikule Emajõel asuv Lodjakoda OÜ, kes vastas küsimustikule seoses Ujula tänav 98 asuva sildumisrajatisega.

Saamaks aimu sellest, kas valimisse kuuluvad sadamad on avatud olnud juba mitmeid aastaid või alles hiljuti, küsis autor, mis aastast on väikesadam avatud olnud. Küsimuse eesmärk oli välja selgitada, kas valimisse kuuluvad väikesadamad ei ole registreeritud veel seetõttu, et on alles avatud ja pole jõutud veel väikesadamat registreerida või on need olnud avatud juba pikka aega, kuid omanikud pole olnud teadlikud sadamaregistrisse kandmise kohustusest. Vastustest selgub, et seitse väikesadamat on olnud avatud juba varasemast kui 2010. aastast ja üks on olnud avatud alates eelmisest, 2019. aastast (Joonis 9). Varasemalt kui 2010.aastast on avatud Kesk tänav 131 asuv sildumisrajatis, Rooglaiu sadam, Keemu sadam, Kavastu sadam, Võrtsjärve külustuskeskuse asuv sildumisrajatis, Kadariku sadam ja Ujula tänav 98 asuv sildumisrajatis. Alates 2019. aastast on avatud Võrtsjärve õppekeskuses asuv sildumisrajatis. Võrtsjärve õppekeskus täpsustas, et sildumisrajatis on olnud avatud juba piiratud ulatuses juba Limnoloogia jaama sadama ja muuli valmimisest aastal 1970, kuid 2019. aastast on nad juba täielikult avatud.

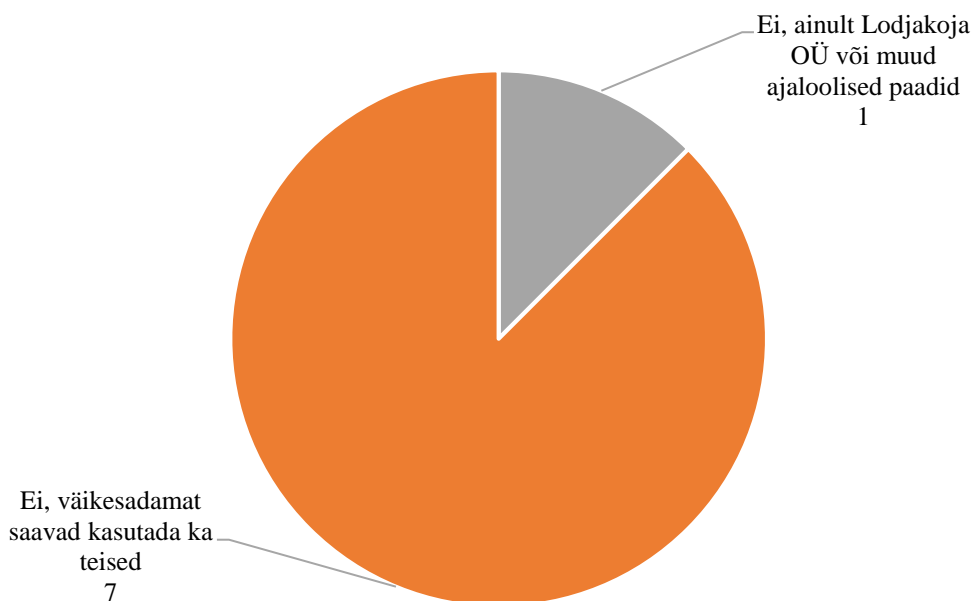

Joonis 9. Mis aastast olete avatud?

Allikas: (autori koostatud)

Välja selgitamiseks, kas vastanud sadam/sildumisrajatis peaks olema sadamaregistris registreeritud, küsis autor küsimuse „Kas väikesadam on isiklikuks otstarbeks?“. Sellele küsimusele sai vastata variandiga „Jah“ või „Ei, väikesadamat saavad külastada ka teised“. Sellest küsimusest piisas välja selgitamiseks, kas küsimustikule vastanutel on tulenevalt sadamaseadusest sadamaregistrisse kandmise kohustus. Nagu teoreetilises osas kirjeldatud, peavad sadamaregistrisse olema registreeritud kõik väikesadamad, välja arvatud need väikesadamad, mis on isiklikuks otstarbeks.

Sellele küsimusele vastasid seitse vastanutest „Ei, väikesadamat saavad külastada ka teised“, mis tähendab, et kõik väikesadamad ja sildumisrajatised, mille kontaktisikud küsitlusele vastasid, peavad olema sadamaregistris registreeritud (Joonis 10). Lodjakoja OÜ vastas, et Ujula tänav 98 asuv sildumisrajatis on mõeldud kasutamiseks ainult nende või mõningatele teistele ajaloolistele laevadele/paatidele. Küsimus on veel selles, et millise sadama ülesandena peavad olema need väikesadamad registreeritud sadamaregistris.

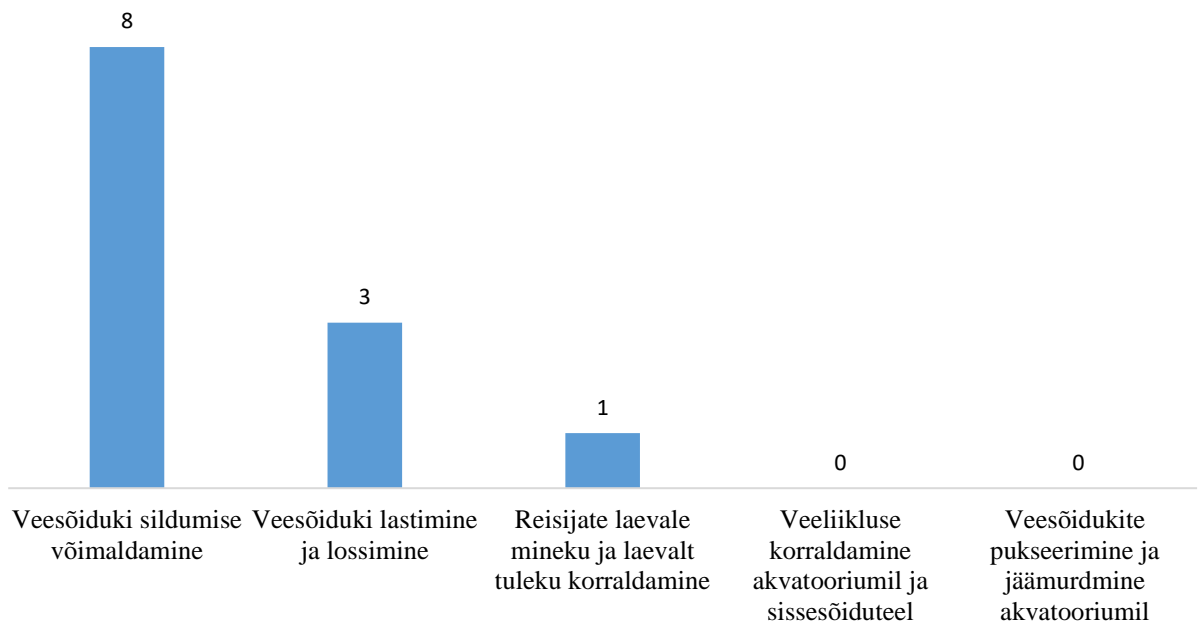
Joonis 10. Kas väikesadam on isiklikuks otstarbeks?

Allikas: (autori koostatud)

Järgmised kaks küsimust olid suunatud sadamateenustele ja nende maksumusele. Kaheksa vastanutest valisid vastuseks veesõidukite sildumise võimaldamise, kolm veesõiduki lastimise ja lossimise ja üks reisijate laevale mineku ja tuleku korraldamise (Joonis 11). Ükski vastanutest ei valinud variante veeliikluse korraldamine akvatooriumil ja sissesõiduteel ning veesõidukite pukseerimine ja jäämurdmine akvatooriumil. Kui vaadata vastuseid sadamate lõikes, siis ainult veesõiduki sildumise võimaldamist pakuvad neli sadamat/sildumisrajatist:

- Kesk tänav 131 asuv sildumisrajatis;
- Rooglaiu sadam;
- Kadariku sadam;
- Võrtsjärve õppekeskuse territooriumil asuv sildumisrajatis.

Keemu ja Kavastu sadamad pakuvad mõlemad kahte sadamateenust, milleks on veesõiduki sildumise võimaldamine ning veesõiduki lastimine ja lossimine. Võrtsjärve külastuskeskuses asuv sildumisrajatis pakub kolme sadamateenust, milleks on veesõiduki sildumise võimaldamine, veesõiduki lastimine ja lossimine ning reisijate laevale mineku ja laevalt tuleku korraldamine. Lodjakoja OÜ täpsustas, et Ujula tänav 98 asuv sildumisrajatis pakub veesõiduki sildumist enda ja teistele ajaloolistele laevadele/paatidele.

Joonis 11. Milliseid sadamateenuseid väikesadam pakub?

Allikas: (autori koostatud)

Saamaks teada, millise sadama ülesandena peavad küsimustikule vastanud väikesadamad olema sadamaregistris registreeritud, küsis autor küsimuse sadamateenuste tasulisuse kohta. Teoreetilises osas on autor varem kirjeldanud, et sadamaregistrisse saab registreerida sadamat kolme erineva sadama ülesandena. Antud lõputöös on küsimustikule vastanud sadama/sildumisrajatiste võimalikuks sadama ülesandeks sadamaregistrisse kandmisel kaks valikut:

- väikesadam, kus sadamateenuseid osutatakse vaid alla 24-meetrise kogupikkusega veesõidukitele;
- väikesadam, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid.

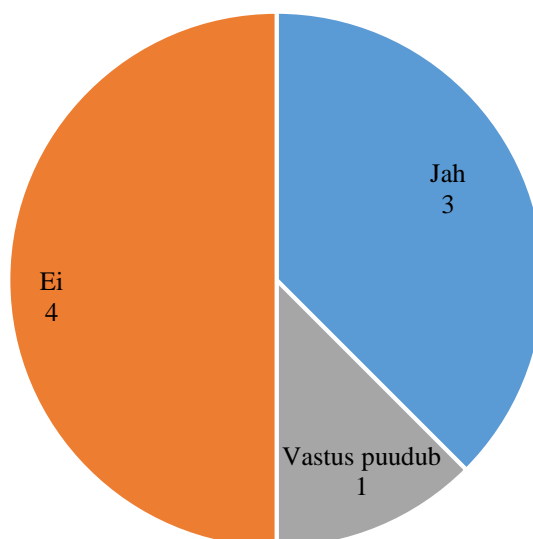
Erinevus nende kahe vahel tulenebki sadamateenuste tasulisusest. Kui pakutavad sadamateenused on tasulised, siis peab sadam olema registreeritud esimese variandina ehk väikesadamana, kus osutatakse teenuseid vaid alla 24-meetrise kogupikkusega veesõidukitele. Kui pakutavad

sadamateenused on tasuta, siis tuleb sadama ülesandeks valida teine variant ehk väikesadam, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid.

Sadama teenuste tasulisuse küsimusele vastas neli vastanut eitavalt, kolm jaatavalt ja üks jättis vastamata (Joonis 12). Küsimusele ei vastanud Ujula tänav 98 sildumisrajatise kontaktisik. Neli eitavalt vastanud sadamat/sildumisrajatist peavad olema registreeritud väikesadamana, kus ei osutata tasulisi teenuseid ja kolm väikesadamana, kus osutatakse sadamateenuseid vaid alla 24-meetrise veesõidukitele. Jaatavalt vastasid küsimusele Kesk tänav 131 asuva sildumisrajatise ning Kavastu ja Kadariku sadama kontaktisikud. See tähendab, et teise vastusevariandi ehk eitavalt vastasid Keemu ja Rooglaiu sadama ning Võrtsjärve külastuskeskuse ja Võrtsjärve õppekeskuse territooriumitel asuvate sildumisrajatiste kontaktisikud.

Nendele neljale sadamale/sildumisrajatisele ei kohaldata ka sadamaseaduse § 1 lõige 2 alusel veeliikluse ohutuse nõudeid ja turvalisuse nõudeid sadamateenuse osutamisel. Kesk tänav 131 asuvale sildumisrajatisele ning Kavastu ja Kadariku sadamale kohaldatakse veeliikluse ohutuse ja turvalisuse nõudeid sadamateenuse osutamisel. See omakorda tähendab, et sadamale tuleb määrata akvatoorium, kui seda pole varem tehtud, samuti tuleb määrata sadamakapten, kes peab olema atesteeritud, väljastada tuleb sadamarajatise turvatunnistus, teostada sadama ja sadamarajatise turvalisuse riskianalüüs ja turvaplaan ning ka sadama eeskiri. (Sadamaseadus 2009)

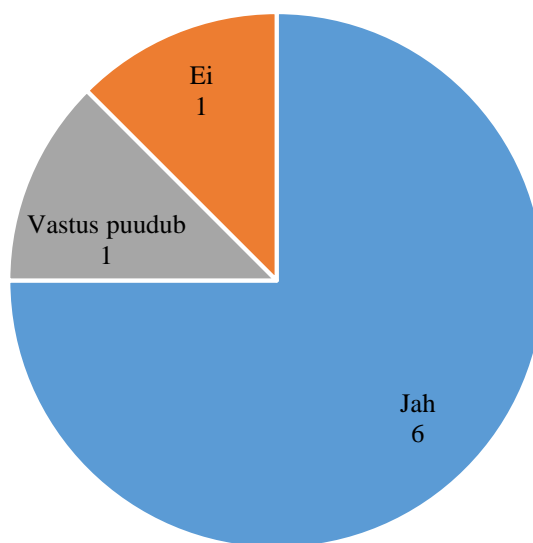

Joonis 12. Kas pakutavad sadamateenused on tasulised?

Allikas: (autori koostatud)

Sadamateenuste tasuvuse küsimuse vastusega saab analüüsida, millised riigilõivud rakenduvad nende väikesadamate sadamaregistrisse registreerimisel. Autor tõi välja riigilõivu tasumäärad käesoleva töö alapeatükis 2.1.2. Keemu ja Rooglaiu sadamale ning Võrtsjärve külastuskeskuse ja Võrtsjärve õppekeskuses asuvale sildumisrajatisele ei kohaldata ühtegi riigilõivu sadamaregistrisse kandmisel. Kesk tänav 131 asuva sildumisrajatise ning Kavastu ja Kadariku sadama puhul tuleb tasuda riigilõiv 130 eurot sadamaregistrisse kandmise eest. Sadamarajatise turvalisuse riskianalüüsi läbiviimise ja turvaplaani koostamise eest tuleb tasuda mõlemal juhul 130 eurot iga sadamarajatise kohta. Sadamakapteni atesteerimise eest tuleb tasuda riigilõivu 75 eurot.

Sadamaregistri teadlikkuse uurimiseks küsis autor, kas ollakse teadlikud sellisest süsteemist nagu sadamaregister. Üllatavalt vastas sellele küsimusele kuus sadama/sildumisrajatise kontaktisikut jaatavalt, ainult üks eitavalt ja üks jättis vastamata (Joonis 13). Vastamata jättis Ujula tänav 98 asuva sildumisrajatise kontaktisik ja eitavalt vastas küsimusele Kesk tänav 131 asuva sildumisrajatise kontaktisik. Üllatav on see seetõttu, et ükski vastanud sadam ei ole sadamaregistris registreeritud, kuid sadama kontaktisikud on sellisest infosüsteemist teadlikud.

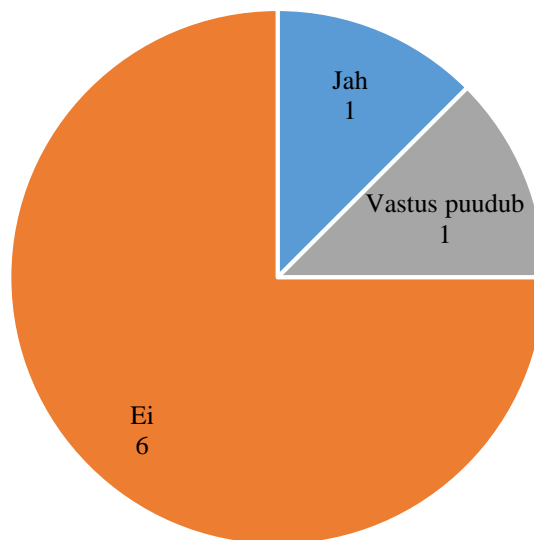

Joonis 13. Kas olete teadlik sellisest süsteemist nagu sadamaregister?

Allikas: (autori koostatud)

Täiendava info saamiseks sadamaregistri kohta küsis autor, kas vastajad on sadamaregistrit ka varem kasutanud ja kui on, siis milleks. Küsimusele vastas üks sildumisrajatise kontakt jaatavalt, üks jättis vastamata ja ülejäänud kuus eitavalt. Küsimusele jättis vastamata Ujula tänav 98 asuva

sildumisrajatise kontaktisik. Jaatavalt vastas Võrtsjärve külastuskeskuse territooriumil asuv sildumisrajatise kontaktisik. Oma vastust põhjendasid kaks küsimustikule vastanut. Nendeks olid Võrtsjärve külastuskeskuse ja Kesk tänav 131 asuva sildumisrajatise kontaktisikud, kuid analüüsida saab ainult Võrtsjärve külastuskeskuse kontaktisiku põhjendust. Võrtsjärve külastuskeskuse kontaktisiku varasem kokkupuude sadamaregistri kasutamisega tuleneb sellest, et sama isik on Oiu sadama omanik, mis on juba sadamaregistris registreeritud. Sellest võib järeldada, et Võrtsjärve külastuskeskuse kontaktisik on teadlik sadamaregistrisse kandmise kohustusest, kuid jääb arusaamatuks, miks pole Võrtsjärve külastuskeskuse territooriumil asuv sildumisrajatis veel süsteemi registreeritud.

Joonis 14. Kas olete varem kasutanud sadamaregistrit?

Allikas: (autori koostatud)

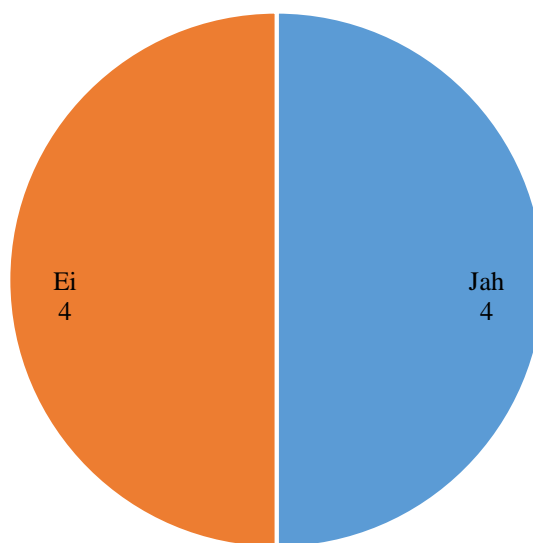
Analüüsimaks, kas küsimustikule vastanud tunnetavad vajalikkust kanda väikesadamat sadamaregistrisse küsis autor küsimuse „Kas tunnetate vajalikkust kanda väikesadam sadamaregistrisse?“. Küsimusele vastas neli sadama/sildumisrajatise kontaktisikut jaatavalt ja neli eitavalt (Joonis 15). Eitavalt vastasid järgmiste sadamate/sildumisrajatiste kontaktid:

- Kesk tänav 131 asuv sildumisrajatis;
- Keemu sadam;
- Kavastu sadam;
- Võrtsjärve külastuskeskuse sildumisrajatis.

Jaatavalt vastasid järgmised sadamad/sildumisrajatised:

- Rooglaiu sadam;
- Kadariku sadam;
- Võrtsjärve õppekeskuse sildumisrajatis;
- Ujula tänav 98 asuv sildumisrajatis.

Seega jaguneb eitavate ja jaatavate vastuste osakaal täpselt pooleks.

Joonis 15. Kas tunnetate vajalikkust kanda väikesadam sadamaregistrisse?

Allikas: (autori koostatud)

Autor palus küsimustikule vastanutel põhjendada eelmise küsimuse vastust, et miks tunnetatakse või ei tunnetata vajalikkust ja millal ollakse valmis väikesadam sadamaregistris registreerima. Ujula tänav 98 asuvat sildumisrajatist ollakse valmis registreerima väikesadamana sadamaregistris järgneva ehk 2021. aasta jooksul, kuid kes seda teeb, on veel küsimärgi all. See on küsimärgi all, kuna Ujula tänav 98 kinnistu kui ka uue Lodjakoja hoone omanikuks on hetkel Tartu linn ning uue Lodjakoja rentniku leidmiseks viiakse läbi konkurss. Konkursi võitja ülesandeks jääb väikesadam registreerima. Põhjus, miks ei ole Ujula tänav 98 asuv sildumisrajatis väikesadamana veel sadamaregistris registreeritud on see, et riik on toetanud väikesadamate rajamist või uuendamist mere ääres, kuid laevatatavatel siseveekogudel mitte ning seetõttu ei ole eriti palju nii-öelda avatuid väikesadamad siseveekogudel. Kui vaadata väikesadamate võrgustiku kontseptsiooni

kava, mille lühikirjelduse ja eesmärgid tõi autor välja ka käesoleva töö esimeses peatüki neljandas alapeatükis, siis ka sealt on näha, et on keskendunud Eesti rannikupiiril olevatele väikesadamatele. Tartumaa omavalitsused ja arendusorganisatsioonid tegelevad hetkel sellega, et sadamate arenduseks mõeldud toetusi suunataks ka laevatatavatele siseveekogudele.

Võrtsjärve õppekeskuse kontaktisiku sõnul ollakse valmis sildumisrajatis väikesadamana registreerima samuti 2021. aasta jooksul, kuid kuna sildumisrajatis kuulub Eesti Maaülikooli omandisse, siis sõltub see kooli otsusest, millal väikesadam registreeritakse. Kadariku sadama kontaktisik on valmis väikesadama registreerima lähima paari aasta jooksul ning põhjus, miks nad tunnetavad vajalikkust väikesadam registreerida, on see, et kui ollakse registreeritud sadamaregistris, siis see annab võimaluse tutvustada piirkonda turistidele ja samuti aitaks äriliselt kaasa sadama arengule. Rooglaiu sadama kontaktisik ei osanud välja tuua ajavahemikku, millal ollakse valmis väikesadamat registreerima. Põhjuseks, miks Rooglaiu sadama kontakt tunnetab vajalikkust selleks, on see, et sadam on kasutatav ning sadama sissesõidukanalit on hiljuti süvendatud, mis võimaldab võtta vastu suurema süvisega veesõidukeid.

Kesk tänav 131 asuv sildumisrajatise kontaktisik ei tunneta vajalikkust sildumisrajatist väikesadamana sadamaregistris registreerida, kuna väikesadam pannakse varsti kinni. Sulgemise põhjuseks on see, et sildumisrajatise puitkonstruktsioonid on mädanenud ning uuendamiseks puuduvad ressursid. Keemu sadama kontaktisik samuti ei tunneta vajalikkust registreerimiseks, kuna sadam asub Matsalu rahvuspargi liikumispiirangutega alal, mille tõttu on sadama kasutajate ring väike, sest liikumispiiranguga alale sissepääsemiseks on vaja kehtivat kalastuskaarti või liikumisluba. Keemu sadamat ollakse valmis ja nõus väikesadamana sadamaregistris registreerima, kui uue rahvuspargi kaitse-eeskiri muudaks piiranguid leebemaks.

Kavastu sadama kontaktisik samuti ei tunneta vajalikkust sadamaregistris väikesadam registreerida. Põhjuseks toodi, et praegune olukord toimib. Võrtsjärve külastuskeskuses asuv sildumisrajatise kontaktisik samuti ei tunneta vajalikkust sildumisrajatist väikesadamana registreerida, kuna ei näe põhjust registreerimiseks.

4.3 Analüüsi kokkuvõte ja ettepanekud

Autori koostatud küsimustikule vastas kokku kaheksa sadama/sildumisrajatise kontakti.

Küsimustiku vastustest selgus, et vastavalt sadamaseaduses sätestatud nõuetele peaksid olema kõik kaheksa väikesadamad, mille kontaktisikud vastasid küsimustikule, registreeritud sadamaregistris, kuna ükski küsimustikule vastanutest ei vastanud jaatavalt sadama isikliku otstarbe kasutamise küsimusele. Kesk tänav 131 asuv sildumisrajatis ning Kavastu ja Kadariku sadam peavad olema sadamaregistris registreeritud väikesadamana, kus ei osutata tasulisi teenuseid ning nende sadamate puhul ei rakendu ükski riigilõiv seoses väikesadama registreerimisega. Keemu ja Rooglaiu sadam ning Võrtsjärve õppekeskuse ja külustuskeskuse territooriumil asuvad sildumisrajatised peavad olema sadamaregistris registreeritud väikesadamana, kus osutatakse sadamateenuseid vaid alla 24-meetrise veesõidukitele ning nende sadamate puhul rakenduvad ka riigilõivud väikesadama registreerimisel.

Teadlikkus sadamaregistrist on olemas, kuid sadamaregistri kasutamine küsimustiku vastanute seas on põhimõtteliselt olematu. Põhjus, miks varasemalt pole sadamaregistrit kasutatud, võib olla ka selles, et ehk ei olda teadlikud, milleks sadamaregistrit kasutada saab. Seega pakub autor välja, et tuleks teha laialdasemalt reklaami sadamaregistrile nii sadamaregistri kasutajate ehk harrastusmeresõitjate seas kui ka sadamapidajate seas. Reklaamina võiks kasutada näiteks sadamates asuvaid infotahvleid, kuhu võiks üles riputada sildi kirjaga: „Otsid järgmist peatumiskohta? Leia sobiv peatumiskoht lehelt www.sadamaregister.ee“.

Samuti toob autor ettepanekuna välja, kuidas võiks toimida paremini sadamaregistri üks eesmärkidest kuidas väikesadamate üle arvestust pidada. Hetkel võtavad kas väikesadamad ise ühendust sadamaregistriga, et registreerida sadam sadamaregistris, või leiavad Veeteede Ameti sadama järelevalveosakonna inspektorid ise veel registreerimata väikesadamaid, kui täidavad oma muid kohustusi teistes sadamates. Lahenduseks võiks olla näiteks Veeteede Ameti poolt koostatud iga aastased e-kirjad kohalikele omavalitsuste sadamatega tegelevatele osakondadele, kus tutvustatakse sadamaregistri olemust ja registreerimise kohustust sadamatele. Selle eesmärgiks oleks, et sadamatega tegelev osakond saaks ise edastada teavet oma piirkonnas asuvate sadamatele registreerimise kohustuse kohta ning anda panus sellesse, et kõik piirkonnas asuvad sadamad oleks sadamaregistris registreeritud. Sellega saaks tagada ka teadlikkuse sadamaregistrisse kandmise kohustustest sadamatele ja vähendada Veeteede Ameti sadamate järelevalve osakonna järelevalveinspektorite töömahtu, mis kulub veel registreerimata sadamate leidmisele.

Kokkuvõte

Sadamaregister on Eestis elektroonselt kasutusel olnud juba seitse aastat ja selle aja jooksul on väikesadamate arv registris olnud pidevas tõusus. Väikesadamate sadamaregistrisse kandmise vajalikkus seisneb ametkondadele sadamate üle arvestuse pidamises, erinevate ülesannete täitmise tagamises nii veeliikluse ohutuse kui turvalisuse ja keskkonnakaitse seisukohalt ja järelevalve toimingute jaoks vajalike andmete kättesaadavuse tagamises. Harrastusmeresõitjatele on vajalik sadamaregister, et saada ajakohast teavat sadamate kohta, mida soovitakse külastada, ning sadamapidajatele annab sadamaregistris olemine juurde sadama arenguvõimaluste suurendamise ja sadama asukohajärgse piirkonna atraktiivsemaks muutmise.

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada, kui palju on Eesti rannikupiiril ja laevatatavatel siseveekogudel väikesadamaid, mis ei ole veel sadamaregistris registreeritud ja analüüsida, kas need sadamad peaksid olema registreeritud. Samuti selgitada välja, kas nende väikesadamate kontaktisikud peavad vajalikuks väikesadamat sadamaregistrisse kanda ja kas nad on teadlikud sellisest infosüsteemist. Töö käigus leidis autor vastused sissejuhatuses püstitatud küsimustele:

- **Kas sadamad, mis ei ole veel registreeritud, peavad olema sadamaregistris registreeritud?** Tulemusi analüüsidest selgus, et 20-st lõplikku valimisse kuulunud väikesadamast kõik kaheksa küsimustikule vastanud väikesadamat peaksid sadamaseaduses sätestatud nõuete kohaselt olema registreeritud sadamaregistris.
- **Kas sadamate kontaktisikud on teadlikud sadamaregistrist?** Küsimustiku vastustest selgus, et ainult üks vastaja kaheksast ei ole teadlik sellisest süsteemist nagu sadamaregister. Sellest võib järeldada, et sadamaregistrist ollakse üldiselt teadlikud.
- **Kas ja miks tunnetavad sadamate kontaktisikud vajalikkust väikesadamat sadamaregistrisse kanda?** Arvamus väikesadama sadamaregistrisse kandmise vajalikkusest jaguneb küsimustikule vastanute vahel täpselt pooleks. Põhjuseks, miks tunnetatakse vajalikkust väikesadamat registreerida sadamaregistris toodi välja, et see annaks võimaluse nii väikesadama arendamiseks kui ka piirkonna atraktiivsemaks muutmiseks.

Uuringu tulemusi analüüsidest selgus, et kuigi kõik kaheksa küsimustikule vastanud väikesadamat peavad vastavalt sadamaseaduses sätestatud nõuetele olema sadamaregistris registreeritud, siis vajalikkust väikesadamat registreerida tunnetavad ainult pooled vastanutest. Vajalikkust tunnetaksid rohkemad, kui leevendataks mõningaid piiranguid seoses sadama asukohaga ja kui

riik toetaks erinevate väikesadamate arengut mitte ainult rannikupiiril, vaid ka laevatatavatel siseveekogudel. See annaks võimaluse ka siseveekogude väikesadamatel olla külastatavuse seas paremal positsioonil ja annaks võimaluse harrastusmeresõitjatele saada laevatatavatel siseveekogudel asuvate väikesadamate kohta rohkemat informatsiooni.

Võõrkeelne lühikokkuvõte

The need to register small-craft harbours in the State Port Register

Johanna Kaabel

Keywords: The State Port Register, small-craft harbours

The thesis is written in Estonian on 51 pages and it includes 15 plots, 1 table, 2 annexes and 33 different sources.

The State Port register is a database established on the basis of the Ports Act. It has been electronic in Estonia for seven years and during these years the number of ports in the register has been constantly increasing. This is due to the fact that some of the harbours have been developed and after the development these harbours comply with the requirements provided in the Ports Act.

The State Port Register is necessary for and can be used by three parties: the authorities, seafarers and port managers. For the authorities the State Port Register is necessary to keep account of the ports to ensure necessary information for performing different functions of safety and security of vessel traffic and environmental protection and also to ensure necessary information for state supervision. For seafarers The State Port register is necessary to obtain up-to-date information about the ports they plan to visit and for port managers it gives the opportunity to develop the port and make the area more attractive.

The aim of the thesis was to find out how many small-craft harbours in Estonia are not registered in the State Port Register as of March 2020 and to analyze whether these harbours should or should not be registered. In order to achieve the aim of the thesis, the author used the State Port Register and land map of Estonia to find out those small-craft harbours or locations of the harbour facilities that were not registered in the State Port Register as of March 2020. Based on the information received, the author contacted the contact persons of those small-craft harbours and conducted a questionnaire in order to analyze whether the small-craft harbours should be registered in the State Port Register and whether the contact persons of the small-craft harbours feel the need to register their small-craft harbours in the State Port Register.

Analyzing the research, the author found answers to the following questions:

- **Do the small-craft harbours that have not been registered in the State Port Register need to be registered?** Analysis of the results revealed that all eight small-craft harbours whose contacts responded to the questionnaire should be registered in the State Port Register in accordance with the Ports Act.
- **Are the contacts of the small-craft harbours aware of the State Port Register?** Only one respondent was unaware of the State Port Register, so it can be said that the State Port Register is well-known among the respondents.
- **Do and why the contacts feel the need to register small-craft harbours in the State Port Register?** The opinion about the need to register small-craft harbours in the State Port Register was fifty-fifty between the respondents. The reason why half of them feel the need to register the harbours in the State Port Register is that it would give them opportunities to develop small-craft harbours and to make the area more attractive to visitors.

The analysis of the results revealed that although all eight small-craft harbours should be registered in the State Port Register, only half of the respondents feel the need to register their ports. The need would be even bigger if some of the restrictions in relation with the location of the port were eased and the development of small-craft harbours not only in the coastal border but also on inland waters was more supported. This would also enable better position for small-craft harbours and provide seafarers with more accurate information about small-craft harbours on inland waters.

Viidatud allikad

Andmekaitse Inspektsioon. (2013). Andmekogude juhend.

https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/andmekogude_juhend.pdf (04.03.2020)

Avaliku teabe seadus. (2000). – *Riigi Teataja* I, 92, 597.

Creditinfo Eesti AS. (2020). E-krediidiinfo.

<https://www.e-krediidiinfo.ee> (20.03.2020)

Delfi. (2020). Eesti kaart.

<https://kaart.delfi.ee> (17.04.2020)

Eesti väikesadamate võrgustiku kontseptsioon valmib 2013. aastal. (2012). – *Paat: üks tõsine ajakiri*, 27, 5.

Infosüsteemide turvameetmete süsteem. (2007). – *Riigi Teataja* I, 71,440.

International Maritime Organization, International Labour Organization. (2003). Code of practice on security in ports.

http://www.imo.org/en/OurWork/Security/Guide_to_Maritime_Security/Documents/ILOIMOCODEOfPracticeEnglish.pdf (31.03.2020)

International Maritime Organization. (2020). AIS Transponders.

<http://www.imo.org/en/OurWork/Safety/Navigation/Pages/AIS.aspx> (10.03.2020)

Koppel, G. (2012). Elektrooniline sadamaregister lihtsustab sadamate info kogumist. – *Paat: üks tõsine ajakiri*, 27, 26-27.

Maa-amet. (2020). Maainfo.

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo> (08.03.2020)

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. (2014). Väikesadamate võrgustiku kontseptsioon 2014-2020.

https://www.mkm.ee/sites/default/files/vaikesadamate_kontseptsioon_2014-2020_29_1_2014.pdf (10.03.2020)

Meresõiduohutuse seadus. (2001). – *Riigi Teataja* I 2002, 1, 1.

Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu. (2015) Peipsi kalanduspiirkonna strateegia 2015-2023.

<https://www.pkak.ee/files/pkak/Peipsi%20KP%20strateegia%202015-2023.pdf> (17.04.2020)

Põllumajandusministeerium. (2014). Kalasadamate investeringuvajaduste kaardistamise lõpparuanne.

<http://www.lrs.ee/files/KALASADAMATE%20UURING%202014.pdf> (17.04.2020)

Raudsalu, R. (2010). Sadamate turvalisuse ja ohutuse rahvusvaheline õiguslik regulatsioon ja siseriiklik praktika. – *Eesti Mereakadeemia toimetised nr 10: 20.mail 2010 toimunud konverentsi „Tallinna linna, sadamate ja sadamaalade harmoonilisest arengust“ eriväljaanne*. Tallinn: Eesti Mereakadeemia, 27.

Rava, K. (2008). Sissejuhatus infosüsteemidesse 2.loeng.
https://webzone.ee/biox1/SI_files/loeng2.htm (04.03.2020)

Riigi Infosüsteemi Amet. (2016). X-tee turvaserveri administraatori õppematerjal. 10. Andmekogu, infosüsteem, alamsüsteem ja andmeteenused.
<https://moodle.ria.ee/mod/book/view.php?id=327&chapterid=91> (04.03.2020)

Riigi Infosüsteemide Amet. (2018). Korduma kippuvad küsimused.
<https://www.ria.ee/et/kuberturvalisus/iske/korduma-kippuvad-kusimused.html> (04.03.2020)

Riigilõivuseadus. (2014). – *Riigi Teataja I*, 30.12.2014, 1.

Sadam. (1995). – *Eesti Entsüklopeedia*. 8. kd. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 296.

Sadamaregistri pidamise põhimäärus. (2012). – *Riigi Teataja I*, 13.12.2012,14.

Sadamaseadus. (2009). – *Riigi Teataja I* 2009, 37, 251.

Tsinker, Gregory P. (1997). Handbook of port and harbor engineering: geotechnical and structural aspects. New York, NY: Springer US.

Turismiweb. (2020). Külalistemaja Varastatud Parve Hotell.
<https://www.turismiweb.ee/et/company/kulalistemaja-varastatud-parve-hotell/9900/>
(17.04.2020)

Tööd alustab elektrooniline sadamaregister. – *Delfi*, 01. detsember 2012.
<https://www.delfi.ee/archive/tood-alustab-elektrooniline-sadamaregister?id=65373704>
(04.03.2020)

Vaibla Puhkekeskus. (2020). Paadirent.
<https://www.vaiblapuhkekeskus.ee/teenused/paadirent/> (17.04.2020)

Veeteede Amet. (2017). Sisenemine sadamaregistrisse.– *Eesti.ee*.
https://www.eesti.ee/est/teenused/kodanik/liiklus_ja_liiklusvahendid/sisenemine_sadamaregistrisse
(11.03.2020)

Veeteede Amet. (2019a). Sadamaregister.
<https://veeteedeamet.ee/et/sadamad-laevad-reederid/sadamad/sadamaregister> (04.03.2020)

Veeteede Amet. (2019b). Sadamate külastusandmed.
<https://veeteedeamet.ee/et/meresoiduohutus-lipuoigus/veeliiklusandmed> (10.03.2020)

Veeteede Amet. (2019c). Riigilõivud.
<https://veeteedeamet.ee/et/riigiloivud> (04.03.2020)

Veeteede Amet. (2019d). Eesti Lootsiraamat. 2.osa. Väinameri. 2.1. S-osa.
https://veeteedeamet.ee/sites/default/files/content-editors/LR_2.1.pdf (17.04.2020)

Veeteede Amet. (2020). Sadamaregister.
<https://www.sadamaregister.ee> (21.05.2020)

Võrtsjärve külastuskeskus. (2019). Sadamateenused.
<https://vortsjarv.com/vortsjarve-kulastuskeskus/sadamateenused/> (17.04.2020)

Lisa 1 Lõplikku valimisse kuuluvad sadamad ja sildumisrajatised

Nr.	Sadama nimi/ XY koordinaadid	Aadress	Katastriüksuse tunnus	Kontakt
Ida-Viru maakond				
1.	6546442.57, 714792.14	Sõrenetsi tee 56, Vasknarva küla, Alutaguse vald, Ida-Viru maakond	12201:002:0254	Vasknarva kordon
2.	6561936.45, 718431.89	Punamäe kordon, Kuningaküla, Alutaguse vald, Ida-Viru maakond	22901:007:0600	Punamäe kordon
Jõgeva maakond				
3.	6525927.90, 670168.35	Pihkva tn 30, Mustvee vald, Jõgeva maakond	48501:009:0031	Vikbisnis OÜ
4.	Kaldasilla sadam	Kaldasilla, Kaasiku küla, Mustvee vald, Jõgeva maakond	65701:002:4100	MTÜ Kalda sadam
Tartu maakond				
5.	6486425.71, 689118.27	Kesk tn 131, Varnja alevik, Peipsiääre vald, Tartu maakond	58701:005:0132	MTÜ Varnja Arendus
6.	6454182.38, 623908.19	Limnoloogia tee 1, Vehendi küla, Elva vald, Tartu maakond	66601:007:0014	Võrtsjärve Õppekeskus
7.	6473512.34, 624852.46	Jõeääre, Verevi küla, Elva vald, Tartu maakond	66601:002:0016	Jõesuu Puhkemaja
8.	6475474.35, 658609.72	Ujula tn 98, Tartu linn, Tartu linn, Tartu maakond	79514:002:0014	Lodjakoda OÜ
9.	6474871.76, 678160.16	Parve tee 10/13, Kavastu küla, Luunja vald, Tartu maakond	43203:002:0015	Kavastu Puhkemaja
Viljandi maakond				
10.	6473559.50, 624798.77	Jõesuu, Vaibla küla, Viljandi vald, Viljandi maakond	32802:004:0035	Võrtsjärve külastuskeskus

Nr.	Sadama nimi/ XY koordinaadid	Aadress	Katastriüksuse tunnus	Kontakt
11.	Valma sadam	Kalapunkti, Valma küla, Viljandi vald, Viljandi maakond	89202:002:1030	v2ike6de@gmail.com
12.	Vanasauna sadam	Vanasauna sadam, Valma küla, Viljandi vald, Viljandi maakond	89801:001:0657	Vanasauna Puhkemaja
13.	6454854.15, 616897.41	Kiviräbi, Kivilõppe küla, Viljandi vald, Viljandi maakond	79703:003:0097	Kivilõppe Puhkekeskus
14.	6475942.56, 619950.85	Promenaadi, Vaibla küla, Viljandi vald, Viljandi maakond	32802:003:0220	Vaibla Puhkekeskus
Lääne-Viru maakond				
15.	Vainupea sadam	Paadisadama, Vainupea küla, Haljala vald, Lääne-Viru maakond	88703:002:1771	ESK Grupp OÜ
Pärnu maakond				
16.	Keemu sadam	Keemu sadam, Keemu küla, Lääneranna vald, Pärnu maakond	41101:001:0252	Matsalu Rahvuspark
17.	Rooglaiu sadam	Rooglaiu sadam, Rooglaiu küla, Lääneranna vald, Pärnu maakond	19501:001:0289	Hanila Vallavalitsus
18.	Kadariku sadam	Sadama, Mereäärse küla, Lääneranna vald, Pärnu maakond	86301:004:0166	Enriko Sala
Hiiu maakond				
19.	Sarve sadam	Sarve sadam, Sarve küla, Hiiumaa vald, Hiiu maakond	63902:001:4370	Endel Kaevats
Saare maakond				
20.	Saareküla sadam	Sadama, Saareküla, Saaremaa vald, Saare maakond	38601:002:0200	Saarekülade Selts

Allikas: (Maa-amet, Krediidinfo, kodulehed, autori koostatud)

Lisa 2 Küsimustik

Väikesadamate sadamaregistrisse kandmise vajalikkus ja teadlikkus sadamaregistrist

Hea vastaja!

Olen TalTech Eesti Mereakadeemia viimase kursuse üliõpilane Johanna Kaabel ning kirjutan lõputööd väikesadamate sadamaregistrisse kandmise vajalikkusest ja teadlikkusest sadamaregistrist. Sellega seoses oleks vaja Teie abi vastuste kogumisel.

Küsimustik võtab aega 3-5 minutit. Vastuseid ootan hiljemalt 20.aprilliks 2020.

Küsimuste korral võtta ühendust e-mailil johanna.kaabel@gmail.com.

* Required

1. Vastaja nimi, e-mail, väikesadama nimi *

---

2. Mis aastast olete avatud? *

Mark only one oval.

- ...-2010
- 2011-2014
- 2015-2018
- 2019-...

3. Kas väikesadam on isiklikuks otstarbeks? *

Mark only one oval.

- Jah   *Skip to question 12*
- Ei, väikesadamat saavad külastada ka teised   *Skip to question 4*

Väikesadamate kandmise vajalikkus sadamaregistrisse ja teadlikkus sadamaregistrist

4. Milliseid sadamateenuseid väikesadam pakub? *

Check all that apply.

- Veesõiduki sildumise võimaldamine
- Veesõiduki lastimine ja lossimine
- Reisijate laevale mineku ja laevalt tuleku korraldamine
- Veeliikluse korraldamine akvatooriumil ja sissesõiduteel
- Veesõidukite pukseerimine ja jäämurdmine akvatooriumil

Other: _____

5. Kas pakutavad sadamateenused on tasulised? *

Mark only one oval.

- Jah
- Ei

6. Kas olete teadlik sellisest süsteemist nagu sadamaregister? *

Mark only one oval.

- Jah
- Ei

7. Kas olete varem kasutanud sadamaregistrit? *

Mark only one oval.

- Jah
- Ei

8. Mille jaoks olete varasemalt sadamaregistrit kasutanud?

---

9. Kas tunnetate vajalikkust kanda väikesadam sadamaregistrisse? *

Mark only one oval.

Jah

Ei

10. Palun põhjendage eelmist vastust. *

---

11. Millal oleksite valmis väikesadama sadamaregistrisse kandma? *

Näiteks järgmise poole aasta jooksul

Väikesadamate kandmise vajalikkus sadamaregistrisse ja teadlikkus sadamaregistrist

12. Kas olete teadlik sellisest süsteemist nagu sadamaregister? *

Mark only one oval.

Jah

Ei

13. Kas olete varem kasutanud sadamaregistrit? *

Mark only one oval.

Jah

Ei

14. Mille jaoks olete varasemalt sadamaregistrit kasutanud?

This content is neither created nor endorsed by Google.

Google Forms